

EL MIRALL

Núm. 112

500 PTA / 3,01 Euros

Dossier

*Aeroports,
el futur en l'aire*

Entrevista

*Isabel Peñarrúbia,
el temps esvaït*

Reportatge

*Immigrants,
el somni
d'una terra
de promissió*

Pàgines especials

*Diada
Junts per
la Llengua*

Seccions: societat • cinefàgia • art • llibres • la botiga

Si estimes Mallorca, assegura el seu futur

El que més ens importa als mallorquins i mallorquines és la defensa dels nostres interessos patrimonials, del passat i del present, però sobretot la protecció del futur de les nostres famílies.

El Territori i la seva protecció, el Benestar dels més grans i necessitats, la Cultura i el Patrimoni Històric, el Foment de l'Ocupació i les Tradicions, l'Esport Base i la Joventut, els Serveis Municipals amb més instal·lacions per al ciutadà, el respecte pel Medi Ambient i la qualitat de vida.

Competències i responsabilitats que tenim depositades els mallorquins en el Consell de Mallorca i que gestiona en cadascuna de les seves àrees assegurant el que més importa a Mallorca, els mallorquins

Consell de Mallorca

EL MIRALL

Universitat de les Illes Balears
Servei de Biblioteca i Documentació
Edifici Guillem Cifre de Coloma

EDITORIAL

AGITAR L'ESPERANÇA / AIRES DE FRONDA

4

DOSSIER

ELS AEROPORTS DE LES BALEARS: PRIVATITZACIÓ O DESCENTRALITZACIÓ?

5

OPINIÓ

JOSEP HUGUET BIOSCA: DE QUI SÓN ELS AEROPORTS?

19

NOTES LITERÀRIES

PERE ROSSELLÓ BOYER: UNA ANTOLOGIA DE JOAN ALCOVER

20

REPORTATGE

ANTONI OLIVER: MALLORCA, TERRA DE PROMISSIÓ PER A MOLTS D'IMMIGRANTS

22

ENTREVISTA

ANTONI LLOMPART: ISABEL PENARRÚBIA NOVAMENT
SUBMERGEIX EL LECTOR EN LES ESPERANCES D'UNA
ÈPOCA AMB CARNAVAL, CODOLADES I TEATRE POPULAR

27

SOCIETAT

ANTONI OLIVER: MIQUEL ÀNGEL SANCHO,
EL FUNDADOR DEL SEGELL DISCOGRÀFIC BLAU

36

TENDÈNCIES

ITINERARIS: GASPÀR VALERO

ART: CRISTINA ROS

CINEFÀGIA: MATÍAS VALLÉS

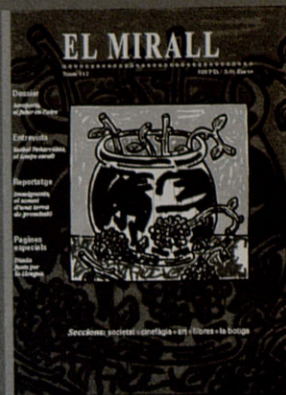
LLIBRES: BIEL MESQUIDA

LA BOTIGA: EL MIRALL

Cap de dona,
1907, de Pablo Picasso

40

REVISTA CULTURAL

Juny 2000

Núm. 112

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

President: Antoni Mir

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2ª
07001 Palma

President: Ferran Gomila

Producció, administració i publicitat:

C/ de la Impremta, 1, pral. 2ª
Tel.: 971 72 59 37

Telefax: 971 71 93 85

Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmau)
08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15
46001 València

Web i adreça de l'OCB a Internet

<http://www.portal.com/ocb>

Correu electrònic:
ocb@iber.net

Director:

Gaspar Valero

Redactora en cap:

Joana Mas

Secretari de redacció:

Tomeu Martí

Consell de redacció/
col·laboradors

Francesc Bujosa

Catalina Valriu

Antoni Ginard

Antoni Marimon

Biel Mesquida

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió dels autors.

Coberta: Mickey Çagan

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició:
Ecogràfic

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel.: 971 47 57 54

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5104825803

Agitar l'esperança

La sisena convocatòria de la Diada per la Llengua i l'Autogovern, amb més de 10.000 persones que passaren al llarg del capvespre pels actes convocats per l'Obra Cultural Balear i les entitats adherides, posa de manifest la bona salut del moviment de reivindicació cultural i lingüística i la clara consciència d'amplis sectors de la població que cal més que mai reforçar les files del mallorquinisme.

Com s'ha afirmat en alguna ocasió, les Illes Balears viuen una situació aparentment paradoxal: mai, en la història contemporània, no hi havia hagut un moviment tan ampli, tan ben implantat socialment, tan nombrós i tan conscient de la necessitat d'avançar pel camí de l'autogovern i l'impuls de la llengua i la cultura pròpies; però mai aquesta llengua i aquesta cultura no havien estat tan desplaçades en l'ús social i en la mentalitat col·lectiva com ho estan en l'actualitat. L'alternativa entre substitució lingüística i normalització és una realitat viva als carrers de les Balears.

Cal subratllar que la Diada ha estat capaç d'unir sectors (empresaris i sindicats, món turístic i ecologisme) que, més enllà de les seves discrepàncies, perceben clarament la necessitat de sumar, a les reivindicacions de caràcter estrictament lingüístic, la voluntat de realitzar l'autogovern amb propostes ben definides: una participació en els ingressos fiscals adequada; el control de la societat balear sobre les infraestructures essencials, aigua, energia, ports i aeroports, i la necessitat de reinvertir part dels excedents que genera el negoci turístic en la conservació del patrimoni natural, històric i cultural de les Illes.

Per segona vegada, el president del Govern assisteix a la convocatòria: ara ho fa amb el suport de l'executiu que presideix i dels grups polítics que li fan costat (també hi acudiren nombrosos consellers i polítics). Ja només cal esperar que la superació del marc de confrontació entre l'Administració autonòmica i el moviment mallorquinista es tradueixi en actuacions de suport a la recuperació de l'idioma a l'alçada dels reptes que se li plantegen. I que la presència de la delegada del Govern d'Espanya a la concentració pugui tenir també una lectura, política i simbòlica, que justifiqui les esperances que, en forma de mocadors verds, voleiaren a Ses Voltes.

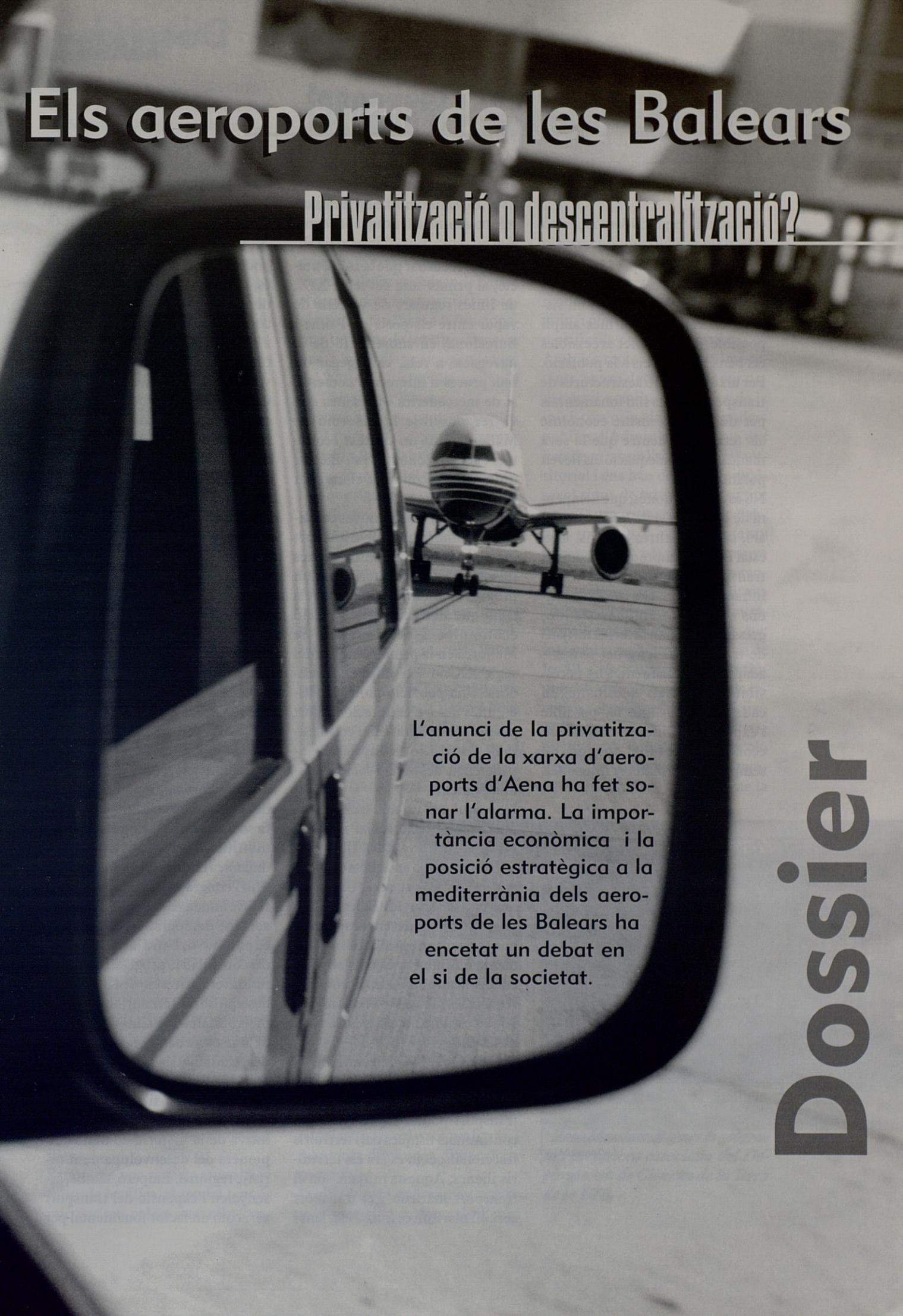
AIRES DE FRONDA

Cal prendre nota de les mobilitzacions, legítimes d'altra banda, de determinats propietaris rurals, ramaders, agricultors i una constel·lació de grups units per la seva oposició al nou Govern d'esquerres i nacionalista, perquè destil·len mostres, limitades, però preocupants, de violència i intolerància. Sense menystenir els probables dèficits d'informació prèvia, i d'interlocució social, que pot haver tengut el Govern de Progrés: en aquest sentit es va pronunciar el GOB, tot i ser defensor capdavanter de la protecció del territori i dels parcs naturals.

També és preocupant l'estrany pacte de Govern que, a l'Ajuntament de Lluçmajor, ha soldat el PP amb ASI. En si, ja és greu l'actuació d'un partit conegut per les seves tesis contràries a l'Estatut d'Autonomia, favorables a la fractura social per raons de llengua o procedència, o dit d'una altra manera, l'actuació d'un autodenominat «partido de los forasteros» que voldria l'existència i la consolidació de dues comunitats lingüístiques separades. Però és molt més greu encara que un partit que governa actualment a Madrid, que en conseqüència gestiona l'Administració perifèrica a les Balears i que aspira a governar de bell nou a la nostra Comunitat Autònoma, assumeixi el contingut d'una moció falsària, desqualificadora i que compara ni més ni menys l'actitud de l'OCB i la situació actual a les Illes amb la xenofòbia i el nazisme.

Els aeroports de les Balears

Privatització o descentralització?

L'anunci de la privatització de la xarxa d'aeroports d'Aena ha fet sonar l'alarma. La importància econòmica i la posició estratègica a la mediterrània dels aeroports de les Balears ha encetat un debat en el si de la societat.

Dossier

Desenvolupament i transport

ROSA MARTÍNEZ

La funció del transport no és altra que la vertebració del territori i l'articulació d'aquest dins un sistema de relacions, al més ampli possible, per tal de fer accessibles els béns i els serveis a la població. Per això, unes infraestructures de transport adients són fonamentals per donar dinamisme econòmic als territoris, mentre que la seva manca o inadequació els lleven potencialitat.

No és estrany, doncs, que l'empenta de l'economia de les Illes Balears, com la d'altres regions, hagi estat lligada sempre a l'empenta del transport i l'optimització de les infraestructures. Les transformacions i millores tècniques que progressivament han sofert el mitjans de transport al llarg del temps – adaptades, òbviament, a les necessitats comercials dominants en cada moment – han fet possible l'expansió i el desenvolupament econòmic de les Illes, tot i que no sempre amb la mateixa intensitat.

Hem de recordar que la implantació, al primer terç del segle XIX, de línies regulars de vaixells de vapor entre els ports de Palma i Barcelona, en substitució de la navegació a vela, va engegar un nou procés d'intercanvi comercial de mercaderies i persones que va fer possible la inserció de Mallorca dins un context econòmic i geogràfic ampli, i va encetar un període econòmic clarament expansiu.

Emperò, tot i que les noves condicions comercials del transport marítim foren l'origen de moltes transformacions territorials, i d'un progrés econòmic innegable, els trets que defineixen la situació econòmica i demogràfica de Mallorca en la primera meitat del segle XX no són gaire engrescadors. Una població molt envellida, altes taxes d'emigració i el fort pes del sector agrari en l'estructura de l'ocupació assenyalen la insuficiència del model socioeconòmic existent.

I vet aquí que un nou canvi dinàmic en l'evolució social i econòmica es perfilava a les Illes ja al anys 50, emperò en aquest cas de la mà del transport aeri. Un canvi que va col·locar les Balears dins una espiral de desenvolupament que esclataria de la manera més violenta a Mallorca cap als anys 60 en el conegut *boom* turístic, de conseqüències radicals a tots els nivells i que s'escampà més tard a la resta de les Illes.

Per què fou tan determinant el transport aeri en el nou procés? Perquè només dos mitjans de transport poden superar les discontinuïtats físiques dels territoris fraccionats, com és ara els territoris illencs. Aquests mitjans són el transport marítim i el transport aeri. El marítim és massa car, lent i

poc flexible, tot i que fou, i encara és, el més adient per al transport de mercaderies, però incapaç de competir amb el transport aeri per a la funció turística, és a dir, per al desplaçament de les persones; llevat, evidentment, del cas dels creuers marítims. El transport aeri és més ràpid, més flexible i, gràcies a la seva modalitat xàrter, és més barat; per això podia ser assequible per a àmplies capes socials – la base del model turístic massificat – per als desplaçaments a destinacions turístiques com les Illes Balears.

Per aquest motiu, el gran desenvolupament turístic illenc ha vingut íntimament lligat amb el transport aeri i el desenvolupament aeroportuari, més específicament al moment de transició entre els anys 50 i 60, quan els vols xàrters, de caràcter exclusivament turístic, varen fer la seva apoteòsica entrada i assoliren taxes superiors al 70% de tots els moviments.

En aquells anys, es va engegar així a les Balears un model econòmic de base turística, de forta empremta social i territorial, reflectida en multitud d'aspectes: canvis en la dinàmica migratòria, ja que se substituï l'emigració per la immigració; rejuveniment de la població; creixement demogràfic aclaparador; expansió urbana accelerada i descontrolada; progressiva i profunda terciarització de l'ocupació; desequilibris territorials, com la macrocefalia de Palma i l'extensió dels usos urbans en substitució dels tradicionals usos rurals. Tots aquests fenòmens marquen els anys 60 com una fita històrica ineludible per a qualsevol anàlisi evolutiva de la història de Mallorca, pionera del desenvolupament turístic regional. Emperò, també, assenyalen l'expansió del transport aeri com un factor fonamental per

El transport marítim és massa car, lent i poc flexible.

al procés d'especialització turística i la consolidació de l'aeroport de Son Sant Joan com el gran aeroport receptor turístic del mediterrani, és clar que poc diversificat en destinacions i marcadament estacional.

Òbviament, són molts i de variades categories els factors que expliquen la funcionalitat turística de les Balears, amb totes les connotacions físiques, socials i econòmiques assenyalades. Les condicions climàtiques, la localització respecte als més importants emissors turístics i també les decisions polítiques i la iniciativa privada feren possible que, al llarg del temps, es fes realitat allò que podria no haver estat més que un plegat de recursos potencials, és a dir, la transformació de les Illes com a destinació turística privilegiada.

I és en aquest voluntarisme, públic i privat, en què s'han de situar dues grans línies d'actuació, ambdues de fort impacte territorial, que s'han singularitzat com a fonamentals dins els processos de conformació de l'espai turístic de les Illes. D'una banda, la consolidació d'una àmplia oferta hotelera, complementària i residencial. D'altra banda, la potenciació de les infraestructures de transport interior i, sobretot, les de transport exterior, per tal de fer les Illes accessibles al mercat turístic en condicions cada cop més còmodes i més flexibles.

Curiosament, emperò, mentre que la primera de les línies d'actuació comentada, és a dir, la conformació de l'oferta i les seves repercussions a tots els àmbits afectats – economia, territori, societat – ha estat un element constant de debat en tots els sectors socials implicats, per tal de corregir-ne els desequilibris resultants, les conseqüències de la potenciació d'infraestructures de transport, tan fonamentals per a l'evolució funcional de les Illes, no han estat suficientment debatudes i, per això, degudament ponderades per la societat illenca.

Semblaria poc realista invertir el futur de les Illes, el model econòmic que tots volem sostenible, no

més des d'una perspectiva de capacitat i qualitat de l'oferta turística o de la protecció del medi natural, qüestions aquestes, d'altra banda, prou discutides en el si de la societat illenca, cada cop més sensible. Seria absurd, en aquest projecte de futur, deixar de banda el component aeroportuari tan fonamental, tan lligat a la funcionalitat turística de les Illes. Pensem que, a hores d'ara, superen la taxa del 90% els turistes que arriben a les Balears per via aèria.

De tota manera, pensem, també, en la importància del paper vertebrador dels aeroports per facilitar la mobilitat dels residents, tot i que sigui aquesta funció d'una significació econòmica molt llunyana de la que li dona la seva funció turística. I és que no tan sols necessitem els aeroports perquè ens entrin turistes, és a dir, pessetes, sinó també perquè els illencs tinguem una acceptable accessibilitat tant a la nostra regió físicament fraccionada, com a l'Estat espanyol i a Europa –els contextos geogràfics, culturals i econòmics que ens són més propers.

Dos reptes nous es perfilen en el futur territorial des de la perspectiva del transport aeri. D'una banda, sembla necessari coordinar el model de creixement econòmic desitjat amb una política aeroportuària adient, és a dir, cercar un equilibri entre el model econòmic sostenible i el transport que li ha de servir. No s'entendria el manteniment d'un creixement constant de la capacitat aeroportuària en una regió que pretén reduir la massificació turística. Els aeroports són també recursos territorials que cal racionalitzar i mantenir dins unes dimensions sostenibles.

D'altra banda, cal tenir en compte la necessitat de dotar els illencs

de major mobilitat per als seus desplaçaments, de col·locar els nostre subsistema aeroportuari regional a un nivell acceptable no ja en el rànking quantitatiu, sinó qualitatiu, i oferir-los la major i més diversificada connexió possible.

Ambdós reptes són massa importants, massa determinants per poder ésser assolits només des de la iniciativa privada. Són els poders públics, l'Administració, que ens han de garantir l'accessibilitat territorial i ens han de facilitar qualsevol tipus de relacions, ja siguin turístiques, comercials o socials, que impliquin desplaçaments intraregionals, a la resta d'Espanya o a Europa. També ens ha de garantir que els recursos siguin utilitzats adequadament, que s'articulin racionalment tots els elements que integren la dinàmica econòmica de les Illes, és a dir, que es mantinguin els difícils equilibris dels recursos i el desenvolupament. I això ultrapassa els controls de qualitat i quantitat de l'oferta o la protecció dels espais naturals. Caldria també, al meu parer, racionalitzar la

El desenvolupament turístic ha vengut lligat amb el transport aeri

grandària, els ritmes, l'expansió dels aeroports, veritables portes d'entrada dels fluxos turístics i que, de fet, són els principals fluxos econòmics regionals, però també els fluxos que, suposadament, es volen reconduir a nivells de sostenibilitat.

***Rosa Martínez Reynès és geògrafa i professora associada del Departament de Ciències de la Terra de la UIB.**

Descentralització i privatització dels aeroports

MIQUEL VICENS

Una sèrie de reunions realitzades per la Junta del Foment del Turisme de Mallorca i per la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació han donat com a resultat un bon grapat de propostes per evitar la privatització en bloc dels aeroports d'Aena

La proposta oficiosa del rellevat ministre de Foment de privatitzar en bloc els aeroports d'Aena ha alarmat la majoria de les institucions polítiques, empresarials i culturals de les Illes, que d'ençà del novembre de 1999 han organitzat trobades i mantingut contactes dins i fora de les Illes per bastir una alternativa a aquella proposta considerada, per gairebé tothom, perillosa per als nostres interessos com a societat insular.

L'alternativa destil·lada de les reunions de la Junta del Foment del Turisme de Mallorca i de les organitzades per la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Mallorca, Eivissa i Formentera té com a objectius els que enumeraré a continuació.

S'ha de descentralitzar la gestió, per tal que les polítiques d'inversions i de tarifes es decideixin en un consell d'administració controlat majoritàriament pels representats dels usuaris dels nostres aeroports. És necessària la desregulació per fomentar la lliure competència en tots els serveis que donen els aeroports i que no corresponen exclu-

sivament a les administracions públiques, com, per exemple, la seguretat. Es demana també la privatització, com a mínim parcial, per introduir criteris d'eficàcia i de rendibilitat en els serveis aeroportuaris, tant en els desregulats com en els que finalment no ho estiguin. La competitivitat és important per aconseguir una òptima relació entre la qualitat i les tarifes aeroportuàries, en benefici dels nostres ciutadans i de l'atractiu turístic de les Illes.

Els models estudiats, ordenats pel grau de coincidència amb els objectius que hem esmentat, són els que expòs a continuació.

Recomanem la privatització separada dels nostres aeroports mitjançant un consorci participat al voltant del cinquanta per cent per les administracions interessades, repartit a parts iguals, que serien els governs central i autonòmic, els consells i els ajuntaments on es troben, de manera que cap administració tingués un pes majoritari; i l'altre cinquanta per cent, per capital privat, amb prioritat per als inversors balears i per a les empreses que treballin o siguin usuàries dels aeroports, com les companyies aèries, les agències de viatges, les empreses d'acomodament (*handling*), etc., amb una desregulació immediata dels serveis no reservats a les administracions.

Un segon model, en el qual la majoria del capital seria del sector públic, seria en la nostra opinió menys competitiu, tot i que asseguraria els dos primers objectius del nostre plantejament. Un model mínimament acceptable seria la transferència de la gestió pública a un consell d'administració

Un model acceptable de gestió seria el que funciona als ports de l'Estat.

semblant als dels ports de l'Estat, sense participació directa de capital privat.

Trobaríem insatisfactòria la transferència pura i simple dels aeroports al Govern balear, sense participació de capital privat ni desregulació, perquè baldament apropàs la presa de decisions als usuaris, barraria la racionalització econòmica i acabaria en una Aena balear amb molts dels desavantatges de l'actual model.

El que consideram més perillós és la privatització en bloc d'Aena, ben igual que la dels nostres aeroports amb d'altres de la Península, perquè les nostres necessitats restarien diluïdes dins les dels usuaris de molts d'altres aeroports i sotmeses als interessos del capital foraster. Finalment, hem de pensar que l'insatisfactori model actual podria durar una legislatura més.

La filosofia que hi ha sota la nostra proposta es pot resumir en uns punts bàsics que ara explicaré.

Els ciutadans de les Balears i les Pitiüses necessiten controlar els aeroports per la doble condició insular i turística de la Comunitat, per la qual cosa no podem admetre comparacions amb les comunitats peninsulars, amb moltes alternatives de transport per terra i amb accés a altres aeroports propers si els seus no funcionen bé.

El trànsit aeri prioritari de les Balears no és amb la Península (poc més del 20%), sinó amb Europa (més del 70%) i entre les Illes (més del 5%). L'argument d'unitat de trànsit per mantenir la xarxa d'Aena no té cap lògica.

Els nostres ciutadans no tenen cap obligació de solidaritat amb la resta de l'Estat en la qüestió del transport aeri, perquè els nostres aeroports han estat històricament rendibles per a l'Estat, primer, i, després, per a Aena d'ençà de la seva constitució.

Per això i perquè el nostre dèficit fiscal ha contribuït a finançar aeroports que no tenen justificació logística, que han estat sobredimensionats o, fins i tot, afavorits pel Ministeri de Defensa per entrar en Aena, a més a més de les

xarxes ferroviàries i d'autovies de l'Estat deficitàries, hem de rebutjar el manteniment dels aeroports de les Balears dins una organització nacional per solidaritat amb altres comunitats.

Els aeroports de les Illes generen més del tres per cent del PIB de la Comunitat, més, doncs, que tot el sector primari de les Balears, i ja és hora que les decisions sobre una part tan important de la nostra riquesa es prenguin aquí, si més no per assegurar-nos que s'acaba la històrica marginació de les empreses de les Illes en els concursos públics d'Aena i l'afavoriment dels grans empresaris de construcció i de transport de Madrid.

L'Estatut d'Autonomia de les Balears ens en dona un argument dissuasori, quan en l'article 12.19 preveu la cessió de les competències aeroportuàries a la CAIB en renunciar-hi l'Estat, argument que hem de fer conèixer als qui es mostren interessats en la privatització d'Aena, perquè s'ho pensin dues vegades abans de comprar un negoci que poden perdre al Tribunal Constitucional.

El control dels aeroports no té un preu inassolible. Com a exemple i suposant que a Son Sant Joan les pistes són part d'una base de l'OTAN i difícilment poden ésser

transferides, la part privatitzable serien les terminals i la gestió. El valor comptable de les primeres estaria entre 30.000 i 50.000 milions, i la capitalització de la diferència entre el marge d'exploació que avui hi té Aena i el cànon o lloguer exigible per les pistes i les terminals no seria gaire més alt.

Només tenim un aliat fiable amb les mateixes necessitats que nosaltres, la Comunitat de les Illes Canàries. Catalunya, el País Basc, Andalusia i el País Valencià podran ser aliats nostres per motius ideològics o polítics, però la seva problemàtica és diferent. I a les altres comunitats autònomes l'únic aeroport rendible és el de Madrid,

El que consideram més perillós és la privatització en bloc d'Aena

per la qual cosa la majoria no estarà interessada en transferències, sinó a mantenir el model actual que els subvencionen els aeroports deficitaris.

L'objectiu d'assolir la gestió aeroportuària no pot ésser partidista. És imprescindible plantejar-lo com un *tema d'Estat* a tots els partits amb representació en el Congrés i el Senat de Madrid i en el Parlament de les Balears, i no caure en la temptació de voler posar-

se plomes a compte dels resultats aconseguits.
Serà, doncs, molt important mantenir una transparència total, fent conèixer totes les informacions, acords i desacords resultants de les negociacions que es mantinguin amb les administracions, partits i institucions afectades.

Les institucions que han tractat d'aquest projecte s'han organitzat en tres grups de feina. El primer és el polític, dirigit pels consellers d'Hisenda, Transports i Economia, en el qual es convidarà a participar els consells insulars, els ajuntaments on s'ubiquen els aeroports i els partits polítics. Aquest grup té com a objectiu consensuar, entre ells i els altres dos, el model aeroportuari més adient a les nostres necessitats, cercar el suport d'altres governs autonòmics que també vulguin controlar els seus aeroports, aconseguir el suport de tot l'arc parlamentari balear i constituir-se en interlocutor polític del Govern de Madrid.
El grup institucional, integrat per la Cambra de Comerç, la CAEB, les pimes i els foment de turisme, té com a

objectius convèncer el Consell Superior de Cambres de Comerç de la bondat del nostre model en comparació al d'Aena; promoure el consens dels partits polítics de les Balears davant del Govern i el Congrés i el Senat de Madrid, i cercar el suport de les cambres de comerç, els patronats de turisme, les confederacions empresarials i les patronals turístiques d'altres comunitats, començant per les Canàries. En aquest sentit, a la trobada del dia 10 d'abril a Las Palmas de Gran Canaria es va confirmar l'interès dels nostres interlocutors en aquelles illes

de plantejar junts aquest debat polític. Per la seva part, el grup econòmic té com a objectiu la creació d'un consorci per entrar en una eventual privatització. Està liderat, inicialment, per les entitats financeres i les grans empreses que participaren en la reunió del 29 de març a la Cambra de Comerç, però es manté obert a tots els qui hi vulguin prendre part i compleixin amb la condició de ser de les Illes o usuaris dels nostres aeroports.

**Miquel Vicens és president del Foment del Turisme de Mallorca.*

Libreria
Quart
Creixent

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

⌘

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

⌘

LLIBRES DE TEXT

⌘

DISCOS I CASSETTES

⌘

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCHE • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICEMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

Qualitat en la Gestió

"SA NOSTRA" és una entitat de persones per a persones, gestionada sota els principis de qualitat total i sempre orientada cap a la satisfacció del client.

La confiança dels nostres clients és un estímul constant de superació. Per això, donam suport als sectors que generen benestar per a la nostra comunitat. Perquè les Balears són la nostra raó de ser.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

La inevitable privatització aeroportuària a les Balears

ESTEVE BARDOLET

Abans d'entrar en l'anàlisi de la problemàtica específica de la privatització aeroportuària a les Balears, dins del marc genèric d'aquest tipus de privatització a nivell estatal, crec interessant ressaltar el notable interès acadèmic pel tema de la nostra gestió aeroportuària enfront d'un cert desinterès polític.

En un capítol dedicat a «La Organización y las Inversiones en los Aeropuertos» de l'estudi que vaig realitzar per a la Cambra de Comerç de Mallorca i Pitiüses el 1989, *El Coste de la Insularidad*, deia: «Sería deseable que en el aeropuerto de Palma, y en los demás de Baleares, existiera una Junta de Aeropuerto, al estilo de la Junta del Puerto de Palma. Las

Cámaras de Comercio, Industria y Navegación de Baleares pueden optar por una delegación para la explotación de los aeropuertos de las islas, como ocurre en otros países de la CEE.»

En el meu *Estudio del Transporte Aéreo de Baleares* de 1995 (una actualització de l'escenari de la liberalització del transport aeri de la UE de 1993) per a la Conselleria de Turisme del Govern balear, deia que «en Baleares el sector turístic ha tenido clara su dependencia de la aviación comercial, incluyendo en esta idea el buen funcionamiento de los aeropuertos de Baleares».

En l'estudi de 1998 de JKL Consulting Group i de professors d'Economia de la UIB *Modelo estratégico de la gestión turística en Baleares y su interrelación con el medio de transporte aéreo*, realitzat per a Aena, els autors esmentàvem com un aspecte negatiu de la infraestructures de la navegació aèria «la dependencia ajena en la gestión de control de tráfico aéreo».

Però curiosament ni l'Administració pública balear ni tan sols les grans patronals de les Balears mai no han tingut vot en els temes aeroportuaris, contràriament al que ocorre amb la gestió portuària de les Illes. El motiu és clarament un lapsus administratiu de l'Adminis-

tració central, que encara no ha estat reparat en el text de la Llei de règim especial de les Balears, en què ja es preveuen actuacions de l'Administració autonòmica en els aeroports.

En segon lloc, convé oferir algunes xifres del volum de trànsit dels aeroports balears.

Passatgers de 1998: Palma 17,6 milions, Eivissa 3,8 milions i Menorca 2,4 milions. Total de les Balears: 23,8 milions. Això suposa el 18,5% del total d'Espanya. Palma en té el 73,8%; Eivissa, el 16%, i Menorca, el 10,3%. El 75,4% correspon al trànsit internacional i el 24,6% al trànsit nacional (en ambdós casos regular i xàrter). El moviment de trànsit interinsular va ser d'1.046.200 passatgers (523,1 mil que varen arribar i 523,1 mil que varen sortir), la qual cosa equival al 4,4% del trànsit total i al 17,9% del trànsit nacional. Ja que aquest trànsit està inclòs en el total esmentat abans, resulta un trànsit net de l'exterior i a l'exterior de les Balears de 22,8 milions de passatgers. L'aeroport de Palma és el primer d'Espanya en trànsit internacional i el segon d'Espanya i el dotzè d'Europa en trànsit total. Si tenim en compte el trànsit total de 1998 dels tres aero-

ports de les Balears (com correspondria a una sola regió espanyola o europea), la nostra província

se situaria en el tercer lloc d'Espanya després de les Canàries i de Madrid (amb 25,4 milions), i es col·locaria en el vuitè lloc dels nuclis urbans i aeroportuaris d'Europa, al capdavant dels quals hi hauria el Gran Londres, el Gran París, Düsseldorf-Colònia, Frankfurt, Amsterdam, Madrid i Roma).

Càrrega moguda el 1998: Palma ha mogut 25.588 tones; Eivissa, 5.015 tones, i Menorca, 4.558 tones. Total a les Balears: 35.161 tones, la qual cosa suposa el 0,6% del total d'Espanya. Palma té el 72,8%; Eivissa, el 14,2%, i Menorca, el 13% de les Balears. La càrrega arribada és el 70,6% del total, per la qual cosa la sortida és només d'un 29,4%.

Turistes arribats el 1998: Si depuram les xifres de passatgers, arribam a les de turistes arribats per via aèria a les Balears, que varen ésser 9,8 milions, el 86,7% dels passatgers arribats de l'exterior de les Balears, i el 96,7% de tots els turistes arribats per la mar i l'aire. El 13,3% restant del primer percentatge no és turisme i correspon, en bona part, als residents que tornen a les Balears, i el 3,3% restant del segon percentatge són les arribades per la mar. Per illes, els turistes arribats per via aèria varen ésser: a Mallorca, 7,3 milions; a Eivissa, 1,6 milions, i a Menorca, 0,9 milions. O sigui, a Mallorca, el 83,6%; a Eivissa i Formentera, el 15,9%, i a Menorca, el 9,6%.

Veiem, per tant, la importància turística dels aeroports de les Balears, però també cal ressaltar-ne la importància estratègica per al moviment dels residents (més que per a les mercaderies) tant fora com dins de l'arxipèlag. Un fet tan simple com és aquesta limitació del transport de les Balears en comparació amb els territoris continentals que compten amb transport per carretera i ferrocarril, i fins i tot navegació fluvial, sovint no és valorat en tota la seva dimensió i, sobretot, quan això es realitza des d'un despatx ministerial. És destacable la limitació que suposa per a les Balears no disposar de la flexibilitat d'horari ni de la lliber-

tat per moure amb automòbil privat persones i mercaderies dins de l'Estat espanyol.

En l'informe-conferència sobre *El aeropuerto de Mallorca como factor de desarrollo* de 07-10-99, fet per encàrrec d'Aena, deia que els aeroports de les Balears són sistemes econòmics en si mateixos i són els centres productius que més personal empren i que generen un valor afegit (PIB cf) estimat en uns 67 mil milions de pessetes (PIB pm de 100 mil milions) sense considerar-ne els efectes induïts. Això suposa que a Mallorca l'aeroport genera directament un 2,1% del PIB cf insular; a Eivissa, el 5%, i a Menorca, el 3,5%. En total, generen a tot estirar quasi el 3% del PIB cf de les Balears, segons les meves dades provisionals. Recordem que el PIB agrícola balear no arriba al 2%, per tenir un referència de l'impacte econòmic si tenim en compte només les facturacions directes (empreses dins de l'aeroport) i les facturacions indirectes (empreses situades a Mallorca, però que operen també a l'aeroport), però no hi incloem els impactes induïts (els produïts pels multiplicadors de renda).

Vegem, en tercer lloc, la justificació d'una privatització *ad hoc* per als aeroports de les Balears i les primeres iniciatives per assolir-la. La primera iniciativa balear per analitzar el tema i per adoptar una estratègia adequada es va plasmar en la reunió de 28-12-99 a la Cambra

de Comerç de Mallorca i Pitiüses, i per iniciativa d'aquesta mateixa cambra, en la qual varen participar tots els partits polítics, Foment del Turisme, CAEB i PIMEM, i en què es va obtenir el consens sobre els punts següents: 1) els aeroports han de continuar essent de titularitat pública; 2) cal separar la navegació aèria de la gestió aeroportuària —que serà la que es privatitzarà—; 3) en la gestió aeroportuària cal permetre la partici-

pació de les administracions públiques a tots els nivells i també de les entitats públiques o privades de les Illes, i 4) cal arbitrar una fórmula mixta de gestió que permeti l'entrada de capital privat local. La Cambra manté que els beneficis de l'aeroport de Palma haurien de servir per millorar la posició competitiva insular en matèria turística (millora de la promoció i de l'estacionalitat), industrial (per exemple, la indústria aeroportuària, hangar de manteniment, etc.) i mediambiental (en benefici del sector turístic i de l'economia balear en general).

Un dels avantatges de la gestió privada dels aeroports de les Balears, vista la informació sobre Aena, seria la d'aprofitar part dels seus substanciosos beneficis per a la defensa del medi ambient de les Balears, directament o fins i tot a costa de l'estratègia museística actual per part d'Aena. La Fundació Aena sembla sensible a aquest tema, ja que en un full informatiu de 1998 es destaca que «la preservación del medio ambiente es una de las principales preocupaciones en el desarrollo de sus funciones y uno de los factores fundamentales para tener en cuenta el crecimiento aeroportuario». No podia ser d'altra manera, ja que un aeroport és un

S'ha de reforçar la unitat territorial amb una millor comunicació entre illes

notable emissor de pol·lucions (fums, renous, fems). Aquesta re-inversió d'excedents d'Aena seria molt útil per a l'activitat turística de les Balears, ja que les nostres illes necessiten urgentment mesures de protecció i reparació del paisatge i el medi ambient, la matèria primera del negoci turístic, la qual cosa constitueix la mateixa finalitat de la controvertida proposta de l'ecotaxa.

Els aeroports de les Balears són

d'una importància més que comercial, perquè són la principal porta de comunicació amb l'exterior a causa de la condició insular de la nostra comunitat autònoma, i a més a més el seu control representa el poder de gestió de capacitats, fluxos, màrque-

instal·lació orientada al lucre comercial i quina part, al servei públic de transports aeris. Com a instal·lació i immoble (edifici i terrenys adjacents) és raonable una finalitat comercial, però com a gestor o instrument de la seva imatge turística i de la seva

competitivitat en els serveis de transport aeri ha de prevaler l'interès públic. En l'aspecte comercial cal

sistema de transport, bàsic i prioritari tant per al turisme com per a l'economia en general de les nostres illes. El procés productiu de l'activitat turística comença i acaba en els aeroports de les Balears i, per tant, no pot quedar fora del nostre control un factor tan important de la nostra competitivitat enfront de regions continentals que compten amb altres alternatives de transport terrestre (en molts de casos subvencionat). Tot plegat s'ha de reflectir en l'eficiència del servei i en el cobrament de tarifes a cost real. No és justificable en una economia de lliure mercat sense intervencionisme polític que els aeroports de les Balears generin molts de beneficis per destinar a altres aeroports espanyols continentals i per comprar obres d'art contemporani. Els aeroports de les Balears haurien de ser el gran aparador-exposició permanent, no tan sols d'aquestes obres d'art, sinó especialment dels nostres productes i manufactures i de la nostra oferta turística, segons vaig suggerir fa anys i que, a la fi, es va recollir en el Congreso Nacional de Turismo de 1998.

**Esteve Bardolet és economista i professor de màrqueting de la UIB.*

L'any 1998 varen arribar a les Balears quasi 10 milions de passatgers per via aèria

ting i imatge turística de les Illes. Però no hem d'oblidar l'aspecte qualitatiu d'aquesta importància, és a dir, la qualitat de servei dels aeroports per a usuaris i companyies aèries. Aquest servei, tot i que ara és acceptable, s'ha de millorar amb un tractament de gestió específica per a les necessitats socioeconòmiques de les Balears i això només ho pot realitzar democràticament una gestora o un consorci *in situ* en què estiguin representats tots els agents socials, polítics i econòmics. Les Balears necessiten reforçar la seva unitat territorial com a comunitat autònoma mitjançant una major i millor comunicació aèria entre illes. La funció aeroportuària a les Balears s'ha de gestionar amb conceptes que no són els homologables a altres aeroports de la Península, especialment hi hauria d'haver la màxima flexibilitat i eficàcia en dos temes: en el tractament de taxes d'aterratge i de passatgers en les dues temporades definides com a turístiques i en el tractament de taxes d'aterratge dels vols interinsulars (horaris, facilitats de facturació i càrrega, etc.). Cal tenir ben clar quina part d'un aeroport és una

un protagonisme a càrrec de les cambres de comerç, seguint el model francès, en representació d'usuaris i empresaris. Pel que fa al servei públic del transport aeri, hi hauria d'haver una col·laboració entre les administracions estatals o supraestatals (Unió Europea) i les insulars i locals amb la finalitat d'assegurar el control, la qualitat, la regularitat i la seguretat del transport aeri.

Per acabar, la meua opinió és que no es pot dur a terme la privatització aeroportuària espanyola per part de l'Administració central i pensar en els aeroports com a instal·lacions adscrites a un sistema de transport. Els aeroports de les Balears són el mateix

SYP CONSUM

**PRIMERA CADENA MALLORQUINA
DE SUPERMERCATS**

TELÈFON D'ATENCIÓ AL CLIENT: **902 42 42 60**

Els aeroports, cavalls de troia de la balearització

JOAN BUADES

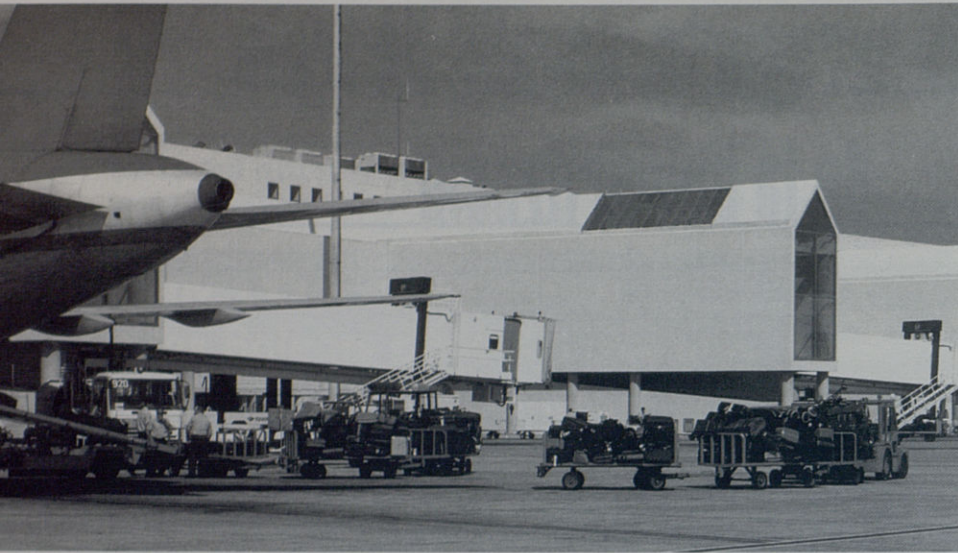
El sector aeroportuari balear, després de 40 anys de progressió meteòrica, ha arribat a una situació de maduresa que hauria de permetre fer-ne un balanç realista i relacionar els èxits econòmics i de gestió comercial amb les baixes contraprestacions socials, de país, i les grans implicacions ambientals que el caracteritzen.

Perquè parlar dels aeroports és parlar, sobretot i gairebé en exclusiva, del turisme. Els prop de 25 milions de passatgers d'entrada i sortida que van passar per les Illes són en bona part turistes. Dels gairebé 11 milions de visitants del 1999, devers el 95% arribaven per via aèria. Les magnituds illa a illa són espectaculars, si les continuam mirant amb els ulls de la macroeconomia: 13,6 visitants aeris per habitant de dret i any a Mallorca; 17,5 a Menorca; 21 a les Pitiüses... Vist retrospectivament, és evident que els aeroports han estat des del principi els catalitzadors de la massificació turística de l'arxipèlag. Ja en els temps de la Segona República van sovintejar els intents de portar turisme aeri a les Balears, com va ser el cas de la primera urbanització amb camp de golf i aeròdrom al Port d'Alcúdia, el 1934, o els repetits intents de consolidar una línia regular entre Mallorca i Barcelona. La interrupció obligada d'aquest desenvolupament pel daltabaix subsegüent a la Guerra Civil, que porta a l'aïllament internacional d'Espanya, durarà fins a principis dels anys 50. És llavors quan amb la normalització de relacions dins l'òrbita anticomunista occidental torna a promoure's amb força la destinació natural de les Balears com a

paradís turístic. L'any de l'acceptació de la dictadura feixista en els circuits occidentals, el 1953, serà també el de l'arribada del primer vol a Palma des de París (amb Air France) i Londres (amb la BEA). El 1954 Son Bonet va esdevenir ja el primer aeroport d'Espanya quant a trànsit internacional. Des de llavors, tots els estaments dirigits van pressionar per aconseguir un aeroport millor i més gran que el de Son Bonet a fi que hi pogués haver un creixement massiu del turisme. Era un moment clau, perquè era l'època en què Europa occidental començava a sortir de la duríssima postguerra i s'entrava en el camí d'una nova prosperitat basada en la idea del

consumisme i de la generalització de les vacances pagades per a milions de treballadors i empleats de les classes mitjanes. En paraules de Francisco Soriano Frade, delegat d'Educació Popular a les Illes, en la inauguració de la 1ª Asambleja del Turismo en Mallorca: «Dios hizo de Mallorca un remanso de belleza y de paz y nosotros, los hombres, debemos saber estar a la altura de la espléndida naturaleza de la Isla, mostrándola a todo el mundo». És clar que no hi havia un interès més desinteressat: el dèficit comercial espanyol tan prompte com el 1957 ja era cobert en la seva totalitat pels ingressos turístics. Mallorca, amb 500.000 visitants, acaparava ja el 25% de tot

flamant ministre de Medi Ambient, Jaume Matas, corroboren aquest bi-aix: «N'hi ha que diuen que aquest aeroport és massa gran, però jo us dic que un dia el trobarem massa petit». Pel camí han quedat per ara uns 45.000 milions de pessetes dels contribuents de les Illes. Malgrat això, l'aeroport de Son Sant Joan ha empitjorat notablement el tracte als ciutadans de Menorca i les Pitiüses, que han estat expulsats a la perifèria del recinte i són discriminats sense contemplacions davant els turistes procedents d'arreu. Tant és així que hom parla que la propera ampliació serà per fer una terminal nova només per a vols regionals. El cost indirecte en matèria d'estrès poblacional és igualment espectacular: finançar com a comunitat i en solitari una infraestructura tan sobredimensionada respecte al volum de població resident no fa més que exercir d'imant de nous rècords de creixement d'entrades, les quals acabaran acaramullant-se en les puntes de l'estiu a les nostres carreteres, hotels i apartaments i consumiran una aigua, una energia i un paisatge singular cada cop més escassos.

el turisme d'Espanya i s'havia convertit en la perla de l'Espanya feixista. Els esforços del règim culminaran el 1960 amb la inauguració de l'aeroport internacional de Son Sant Joan. Si el 1950 hi va haver gairebé 75.000 passatgers, el 1960 s'havien multiplicat per nou, fins a atènyer els 638.419. De llavors ençà, el creixement ha continuat sent exponencial i així avui voregem els 18 milions de passatgers. És a dir, l'aeroport ha permès multiplicar per 28 el nombre d'entrades i sortides en 40 anys!

Una significació paral·lela ha tingut l'aeroport eivissenc es Codolar. Projectat el 1947, no arriba a inaugurar-se fins al 1958 i s'obre al trànsit internacional el 1966. No és fins llavors que el turisme de masses arriba a les Pitiüses: passarem dels 186.814 passatgers del 1965 als 3.789.688 del 1998. Menorca s'incorporarà més tard a aquest colossal desenvolupament. Fins al 1969 l'aeroport està tancat al trànsit internacional i se situa per sota dels 100.000 passatgers. Trenta anys

després, els multiplica fins als gairebé 2,5 milions. Globalment, doncs, els aeroports de les Illes poden ser descrits com els cavalls de Troia de la balearització: són les infraestructures clau per a la colonització turística massiva.

En aquest sentit, cal qüestionar la benignitat dels projectes d'ampliació en marxa o recentment executats. Les darreres obres de Son Sant Joan (1998) han permès ampliar la capacitat d'absorció de l'aeroport fins a un sostre de 24 milions de passatgers. L'obra reflecteix el domini d'una mentalitat tecnocràtica i analfabeta ecològicament dins l'Administració pública: prioritza la conversió de l'aeroport en una nova gran superfície comercial privatitzada sobre la necessitat d'oferir serveis de transport aeri dignes a la població de les Illes i ignora totalment l'impacte que té a favor d'un més gran creixement del turisme i l'ocupació residencial de Mallorca. Unes paraules del dia de la inauguració, pronunciades per l'avui

Mentrestant, resten a punt d'aprovar les ampliacions dels aeroports de Menorca i d'Eivissa. L'excusa que posa una Aena, que fa el seu agost als aeroports insulars, és que es tractaria *només* de construir una pista de rodatge complementària a les actuals a fi de ser utilitzada en casos d'emergència. Vista la creixent percepció popular que ja hi ha massa turistes arreu, la *seguretat* ha substituït de paraula l'antic argument que justificava la nova pista per fer front a excessos de trànsit en l'estiu. L'eventual construcció d'una

FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»

Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei

Demaneu informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B
07012 PALMA

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

nova pista tant a Sant Lluís com a Codolar suposaria, de fet, un increment molt notable de la capacitat de creixement turístic en ple estiu tant de Menorca com de les Pitiüses. Seria un cop mortal a la ja molt precària política pública de suport a la desestacionalització turística.

El paper estratègic dels aeroports a les Illes ha de ser reorientat cap a la sostenibilitat ambiental i el benestar de la població local. Una primera tasca a fer és condicionar qualsevol ampliació a la subordinació als plans territorials insulars derivats de la Llei 6/99, de Directrius d'Ordenació Territorial. No és ociós recordar que el Govern central va impugnar davant el Tribunal Constitucional la disposició legal que obligava aquests tipus de projectes a sotmetre's a les normatives territorials derivades de les DOT regionals. En primera instància, l'alt tribunal ha rebutjat suspendre cautelarment aquesta prescripció, que creiem clau per a la futura ordenació territorial de l'arxipèlag. Invertir en aeroports més grans és afavorir la massificació i l'estrès territorial i qualsevol comunitat que pretengui practicar una democràcia real ha de poder triar sense condicionants externs.

Paral·lelament, i en un vessant que no podem aprofundir aquí, els projectes han d'avaluar la seva petjada ecològica, fent visibles els seus costos en aspectes com la contribució a la generació de CO² i altres gasos hivernacle que deterioren el clima, la contaminació acústica de zones turístiques i residencials i la pèrdua de sòls agrícoles i productius.

Per altra banda, tal com ha demanat ja el Parlament de les Illes Balears, el Govern i els consells insulars han de

formar part de la gestió d'Aena, per tal que l'interès general estigui per sobre d'una gestió adreçada només a fer dels aeroports unes noves macrosuperfícies comercials allunyades de la necessitat de transport de la gent. Fins i tot per afermar el sentiment de pertànyer a una mateixa comunitat, de cohesió de país, s'ha de convertir en una prioritat tractar la ciutadania resident a les Pitiüses i a Menorca com a ciutadans de primera a l'aeroport de Palma. En darrer lloc, i reprenent una proposta que figurava a les Hipòtesis de DOT editades pel Govern Soler i que va desaparèixer a la Llei 6/99, de Directrius d'Ordenació Territorial, cal que els accessos als aeroports insulars contribueixin a minimitzar el col·lapse circulatori d'entrada i sortida de les capitals insulars. Aena, que fa el seu agost als

aeroports insulars especialment, ha de reinvertir part dels seus voluminosos beneficis a cofinançar línies de transport col·lectiu i més ecològic cap a les seves instal·lacions, bé sigui en forma de tramvies bé en forma de microbusos. La permanent temptació d'anar exigint més inversió pública a fons perdut a favor de més autopistes i vies ràpides de connexió no té cap sentit en unes illes ja prou properes a l'infart ecològic en temporades punta. El futur dels aeroports de les Illes serà, en aquest sentit, un major banc de proves de la seriositat dels desitjos d'ordenació territorial i benestar social reivindicats per l'actual govern progressista.

***Joan Buades és diputat d'Els Verds al Parlament de les Illes Balears.**

**Viajes
MARTEL S.A.**

CREUERS DEL MEDITERRANI

7 nits a bord del vaixell "LEGEND OF THE SEAS"
DE LA ROYAL CARIBBEAN INTERNATIONAL

CÒRSEGA-ROMA-SICÍLIA-MALTA

Sortides 2000:

3 i 17 de juny

1, 15 i 29 de juliol • 12 i 26 d'agost

PREUS DES DE

162.900 PTA

en cabina doble interior. Taxes d'embarcament no incloses

210.600 PTA

en cabina doble EXTERIOR. Taxes d'embarcament no incloses

PALMA-MARSELLA-ITÀLIA

Sortides 2000:

10 i 24 de juny

8 i 22 de juliol • 5 i 19 d'agost

2 de setembre

Informes i reserves: OMS, 50-B. Box 696 • 07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42 • Fax 971 72 69 42 • e-mail: www.viajesmartel.com

“*Hem viscut per salvar-vos
els mots,
per retornar-vos el nom
de cada cosa.*”

Salvador Espriu

Fidels a la nostra inquietud i vocació de suport a diferents manifestacions culturals, a GRUP ENHER patrocinem la MOSTRA DE REVISTES EN CATALÀ 1997. I felicitem a totes elles per l'energia amb la que divulguen la nostra llengua.

GRUP ENHER, PATROCINADOR DE LA MOSTRA
DE REVISTES EN CATALÀ

 Grup
enher

Arran del debat sobre l'ampliació de l'aeroport de Barcelona, s'ha discutit sobre el model de gestió. Aquest debat es va amplificar amb motiu també dels reiterats caos aeroportuaris i de la certesa que l'aeroport del Prat del Llobregat estava perdent possibilitats i pes relatiu respecte a Madrid.

El debat sobre el model de gestió engloba tres eixos. En primer lloc, la introducció d'una gestió autònoma als aeroports catalans —El Prat, Reus, Girona, Sabadell, La Seu— que incrementi la seva eficiència comercial i la seva suficiència financera. En segon lloc, la desvinculació del sistema aeroportuari català del model de xarxa única, ja que hom té la certesa —la certesa segura— que l'aeroport de Barajas, aviciat en la seva titularitat pública, es consolidarà després de la privatització en detriment de Barcelona, a causa de la concepció centralista de la xarxa, que quedarà blindada en mans privades. És a dir, Barajas serà com l'aeroport de capçalera de la xarxa i, per tant, el principal aeroport intercanviador de vols. En tercer lloc, les vies legals per tal que les administracions catalanes puguin assumir les competències sobre la gestió dels aeroports catalans que, segons la Constitució, són d'interès general. Aquest darrer punt té una complicació legal perquè aquesta figura constitucional de l'interès general en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya apareix com una competència d'execució de la Generalitat en els aeroports d'interès general, dels quals l'Estat no es reservi la gestió directa. La complicació ve del Reial decret 2858, de 1981, que establia quines eren les característiques per definir un aeroport d'interès general. Evidentment, això fou recorregut al Tribunal Constitucional amb resultats lesius per a l'autonomia.

El PP va anunciar la seva voluntat de procedir a una privatització de la xarxa aeroportuària i vendre-ho tot com un paquet, tot com un bloc, i sense descentralitzar. Aquesta operació confirmaria i consolidaria aquesta evolució de Madrid

com a gran aeroport central i els altres com a subsidiaris.

El cas d'una xarxa aeroportuària totalment pública, centralitzada i monopolística és estrany a Europa. El cas d'Aena és, doncs, atípic. Els exemples europeus majoritaris es decanten pel model descentralitzat, en què entra, d'una manera o altra, la gestió privada. A més a més, la Unió Europea ha dictat normes en el sentit de separar el que s'entén per gestió de l'espai

aeri, gestió de les activitats pròpiament aeronàutiques i, sobretot, gestió del benefici comercial de les àrees que vénen adossades.

Davant d'aquesta problemàtica vam signar, després de la interpellació del senador Carles Bonet, una moció que instava el Govern a crear un grup de treball per a l'ordenació i gestió del Sistema Aeroportuari de Catalunya per tal de dissenyar: a) un projecte de traspàs de la titularitat o la gestió de tots els aeroports de Catalunya, inclosos aquells que tenen la categoria constitucional d'interès general; b) un model de gestió del Sistema Aeroportuari Català (SAC) que atengui els criteris de servei públic, suficiència financera, dinamització econòmica, equilibri territorial i respecte al medi, i això sota els principis de compliment de l'Estatut, redefinició del concepte d'interès general, participació de les administracions locals, separació de la titularitat sobre la instal·lació i sobre la gestió, garantia per als interessos públics encara que es privatitzés totalment o parcialment el sistema.

També és obvi que caldria abordar la complementarietat d'ofertes i serveis entre els aeroports de les Balears, Catalunya, País Valencià i Aragó.

De qui són els aeroports?

JOSEP HUGUET BIOSCA

Els exemples europeus majoritaris es decanten pel model descentralitzat

Opinió

**Josep Huguet Biosca és diputat i portaveu d'ERC.*

Una antologia de Joan Alcover

PERE ROSSELLÓ BOYER

Joan Alcover, tot i ser autor d'una obra poètica catalana força breu, formada només pels volums *Cap al tard* (1909) i *Poemes bíblics* (1918), és un dels poetes cabdals de la literatura catalana de les Balears.

Precisament per aquest motiu, és normal que la seva obra sigui llegida i estudiada pels alumnes d'ensenyament secundari, car cap país no pot renunciar als mites que han donat fesomia a la seva cultura. Per tal de posar l'obra d'escriptors com Alcover a l'abast d'aquest públic no iniciat, cal presentar-la mitjançant seleccions dels seus escrits fonamentals, que van acompanyades del material complementari que permet entendre millor l'escriptor i la seva obra. Aquest és l'objectiu de *Jardí desolat*,¹ una antologia de la poesia de Joan Alcover, de la qual ha tengut cura Maria Antònia Perelló, i que constitueix un llibre

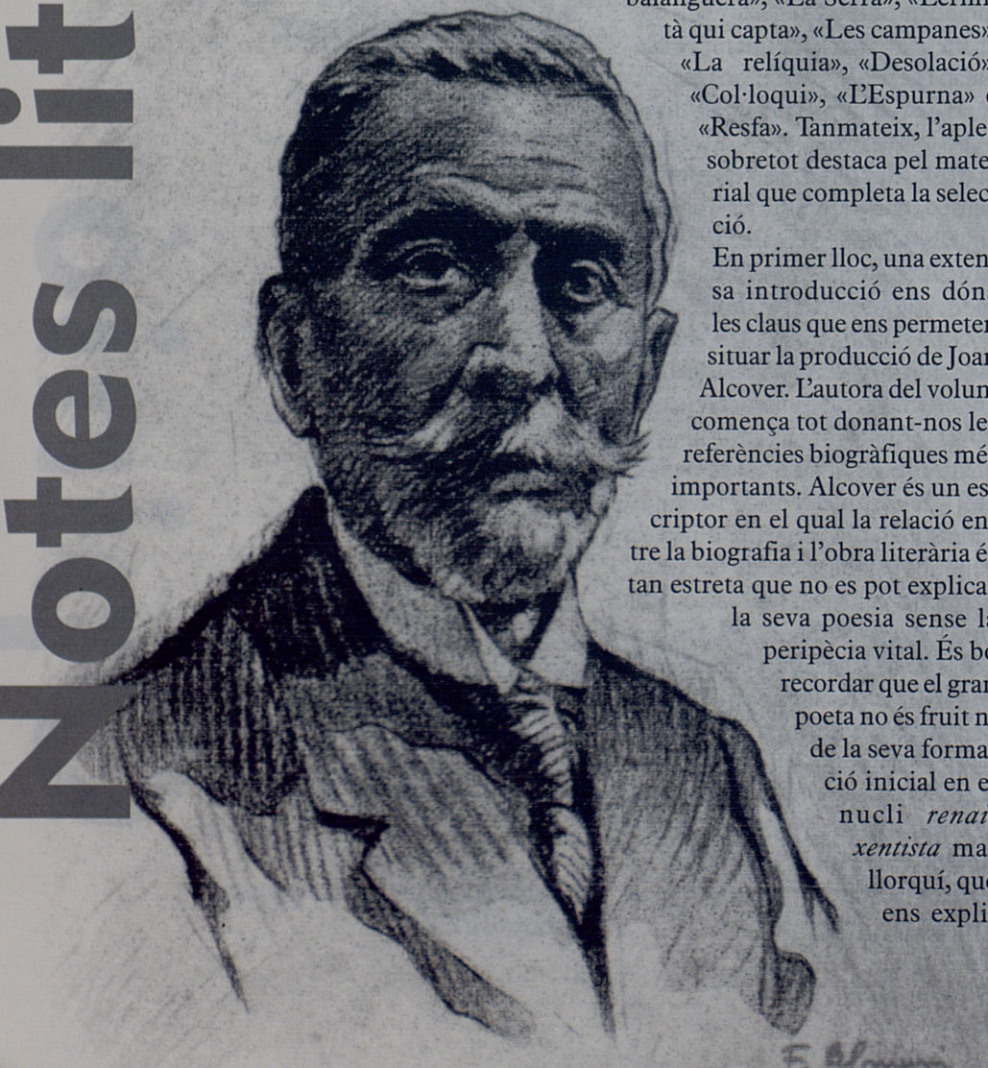
paral·lel a *La veu de l'inefable*, un volum de la mateixa autora dedicat a Costa i Llobera.²

Jardí desolat recull un nombre de poesies de Joan Alcover més tost petit, però que constitueixen el bessó central de la producció del poeta mallorquí: quinze poemes de *Cap al tard*, entre els quals destaquen sobretot els provinents de les seccions «Cançons de la Serra» i «Elegies» —la part més essencial de l'obra alcoveriana—; quatre *Poemes bíblics* i uns fragments de la conferència *Humanització de l'Art* (1904). Només amb aquestes obres seleccionades el lector ja coneix poemes bàsics com «La balanguera», «La Serra», «L'ermità qui capta», «Les campanes», «La relíquia», «Desolació», «Col·loqui», «L'Espurna» o «Resfa». Tanmateix, l'aplec sobretot destaca pel material que completa la selecció.

En primer lloc, una extensa introducció ens dona les claus que ens permeten situar la producció de Joan Alcover. L'autora del volum comença tot donant-nos les referències biogràfiques més importants. Alcover és un escriptor en el qual la relació entre la biografia i l'obra literària és tan estreta que no es pot explicar

la seva poesia sense la peripècia vital. És bo recordar que el gran poeta no és fruit ni de la seva formació inicial en el nucli *renaixentista* mallorquí, que ens expli-

carà el seu posterior *retorn* a la llengua catalana, ni tampoc no es troba en els llibres de poesia castellana que publica entre 1887 i 1901; sinó que es revela a la maduresa, quan l'experiència li forneix una temàtica personal prou intensa i universal, que li dona profunditat i el converteix en un dels cims de les nostres lletres. També cal recordar el paper de Joan Alcover en el món intel·lectual mallorquí. Primer, com a amfitrió de les tertúlies dominicals que tenien lloc a casa seva —reunions que continuaven les que s'havien celebrat en casa de Josep M. Quadrado—, les quals aglutinaren i cohesionaren els nostres lletraferits —situats, de vegades, en posicions oposades— i els posaren en contacte amb els escriptors catalans que ens visitaven (Rusiñol, Carner, Pla, Sagarra, etc.). Ara bé, el paper de Joan Alcover en l'extensió del catalanisme cultural a Mallorca es va incrementant al llarg dels anys. Ja cap a la meitat de la primera dècada del segle, abans de l'aparició de *Cap al tard* —tot i que ja ha redactat molts dels seus millors poemes—, les seves intervencions públiques són una defensa sense ambigüitats de l'ús del català. Just el títol de la ponència que el 1906 llegeix al I Congrés Internacional de la Llengua Catalana —«La llengua catalana és entre nosaltres l'única expressió possible de l'escriptor artista»— ja n'és una mostra, la contundència de la qual és reforçada pel fet de venir d'un autor que havia publicat quatre poemaris en castellà. No es tracta d'un canvi degut únicament a unes noves circumstàncies polítiques i culturals, explicables per l'auge del catalanis-

me al Principat; sinó d'una autèntica rectificació dels seus posicionaments anteriors, tant davant la poesia com davant el país. I això també ens explica que Joan Alcover assumeixi, sobretot des de la retirada de Costa i Llobera de l'escena cultural mallorquina, les funcions de capdavanter de les nostres lletres en nombrosos actes públics. Un paper que no devia resultar gaire fàcil quan, després dels fets de la Setmana Tràgica, una bona part de la nostra intel·lectualitat havia adoptat posicions més conservadores i el catalanisme experimentava un retrocés evident. L'obra poètica de Joan Alcover, tan lloada pels poetes mallorquins de les generacions que el segueixen, ha estat objecte de pocs estudis extensos. Destaca sobretot l'atenció que li va dedicar el professor Antoni Comas i la d'alguns dels escriptors i crítics mallorquins de la postguerra, sobretot Josep M. Llompart, Jaume Vidal Alcover i Miquel Gayà. Potser el fet mateix de ser una obra breu, caracteritzada per una aparent simplicitat, ha fet desistir molts d'estudiosos. També la dissort ens ha privat de la tesi que Guillem Cabrer preparava sobre *Poemes bíblics*, que hauria ajudat a completar aquest panorama bibliogràfic. Maria Antònia Perelló, a la part central del seu pròleg, ens ofereix les claus més importants de l'obra alcoveriana: els temes, que abasten des del paisatge i el sentiment civil a «Cançons de la Serra» fins a l'experiència del dolor pels éssers perduts a «Elegies», tot passant per la idea essencial de la contemplació; i els símbols més freqüents (l'arbre, el captaire, la porta closa, etc.). Igualment, l'autora assenyalava algunes de les fonts del nostre poeta, com Baudelaire, imprescindible per poder entendre alguns dels seus poemes. La poesia francesa del segle XIX fou, sens dubte, essencial per als nostres autors del canvi de segle, que tant varen rebre l'influx dels romàntics, com el dels parnassians i dels simbolistes. Ara bé, la declaració anti-parnassiana que obre *Cap al tard* i

la seva actitud antidecadentista ens indica la preferència de Joan Alcover per un llenguatge poètic més directe i transparent, basat sobretot en la sinceritat i en l'expressió dels sentiments, sense arribar al posicionament de Joan Maragall amb la «paraula viva», car el poeta mallorquí no vol renunciar a l'equilibri entre forma i contingut. D'aquí l'interès dels escrits teòrics d'Alcover que, a més de constituir una de les reflexions més originals i profundes sobre la poesia, influiran sobre els autors de les generacions posteriors. Ara bé, tant la teoria poètica alcoveriana com la seva pràctica s'expliquen si es posen en relació amb el seu context literari. Per aquesta raó, Maria Antònia Perelló acaba el seu estudi introductori situant Joan Alcover entre el Modernisme i el Noucentisme; perquè, si bé el nostre autor «assumeix el Modernisme per la seva proposta artística basada en la llibertat, l'autenticitat i la comunicació sincera dels sentiments», el rebutja per «l'exageració i la desmesura d'un art que, en convertir-se en una moda, derivà en una profusió de tòpics». I, en canvi, «quan aspirava a realitzar un art lligat a la vida humana i es considerava poeta en tant que home, coincidia amb la tendència humanista del Noucentisme» (p. 51). En resum, Joan Alcover és un exemple incomparable de la llibertat absoluta a què l'artista no pot renunciar. Una llibertat que, malgrat tot, no pot escapar dels condicionaments estètics de l'època. Els poemes seleccionats a l'antologia són completats per notes explicatives a peu de pàgina, que sobretot aclareixen aquelles referències que el lector pot no conèixer. Especialment útils poden ser les notes als *Poemes bíblics*, atès el desconeixement de l'Antic Testament que tenen els nostres estudiants d'avui. L'antologia va acompanyada del comentari de quatre de les millors composicions de Joan Alcover: «La balanguera», «La relíquia», «Desolació» i «Col·loqui». En aquests comentaris se'ns donen

les dades externes que envolten cada una de les poesies, que són especialment importants en casos com «La balanguera» –llegit el 1903 en un dinar d'homenatge a Costa i Llobera al Gran Hotel de Palma– i «La relíquia» –escrit, també el 1903, per a formar part de l'àlbum *Jardins d'Espanya*, de Santiago Rusiñol. Però sobretot l'autora hi practica una anàlisi que, lluny de l'aplicació de tècniques de comentari massa complexes, cerca sobretot fer més comprensius els poemes, tot mostrant al lector caïres que potser a primera vista li podrien passar desapercebuts. Igualment, també hi remarca algunes influències que semblen essencials, com és el pes de Leopardi sobre els versos de «La balanguera» i de «La relíquia» i d'Alfred de Musset sobre «Col·loqui». Finalment, clou el volum un llistat de la bibliografia sobre Joan Alcover, que recull els treballs més essencials.

En resum, *Jardí desolat* pot ser una bona eina per fer conèixer Joan Alcover i, també, per fer-lo arribar a un públic no iniciat, format sobretot pels nostres estudiants de batxillerat i dels primers cursos universitaris. Ara bé, no podem oblidar que autors com Costa i Alcover, que fa uns decennis varen resistir les actituds iconoclastes d'unes generacions que tot ho consideraven estantís i passat de moda, no poden ser tan sols objecte d'estudi escolar, perquè constitueixen alguns dels cims més alts de les nostres lletres.

Notes:

¹ Joan ALCOVER, *Jardí desolat. Antologia poètica*. A cura de Maria Antònia Perelló (Barcelona: La Magrana, «L'Esparver llegir» 104, 2000).

² Miquel COSTA I LLOBERA, *La veu de l'inefable. Antologia poètica*. A cura de Maria Antònia Perelló (Barcelona: La Magrana, «L'Esparver llegir» 98, 1999).

Mallorca, terra de promissió per a molts d'immigrants

ANTONI OLIVER

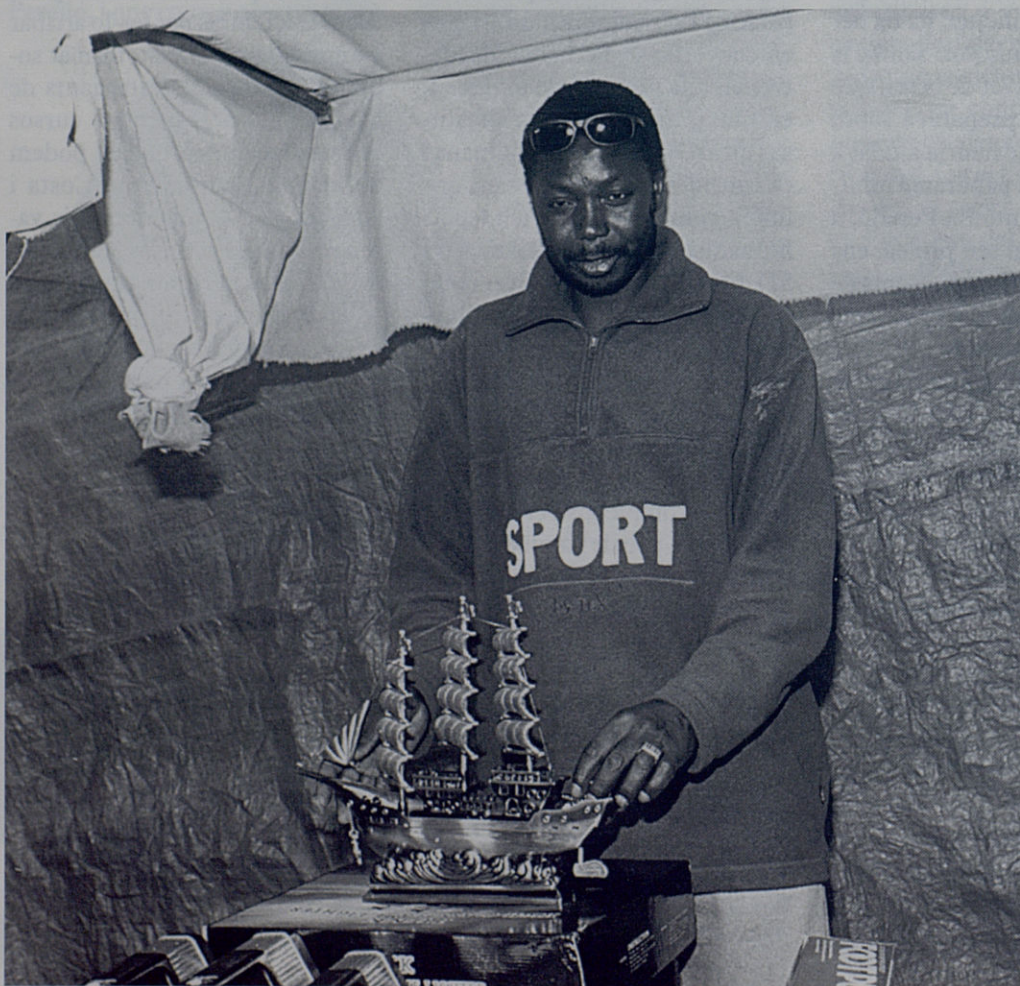
Fa anys, Mallorca va ser terra d'immigració. Els mallorquins, fa un segle, anaven a Cuba, Filipines, Argentina, Puerto Rico, entre d'altres països. Va ser tan massiva l'emigració mallorquina cap a aquests i altres països que es pot dir que no hi ha cap família mallorquina que no conegui qualcú que va emigrar o, fins i tot, que no té encara algun parent a fora o, almenys, que no coneix qualcú que té familiars a l'estranger. En els anys seixanta Mallorca va rebre molta immigració de la Península. I ara hi ha una segona onada migratòria provinent de països

extracomunitaris. Fa uns anys venia la gent del Magrib, ara, de l'Àfrica subsahariana i de l'est europeu, majoritàriament.

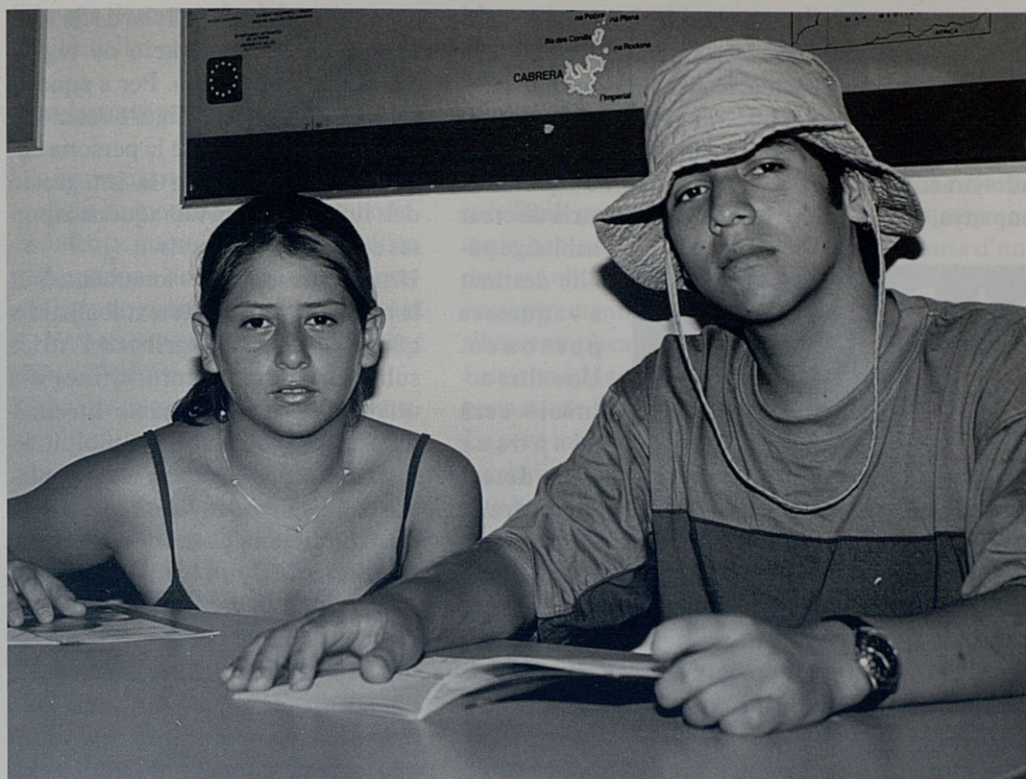
El procés extraordinari de regularització d'immigrants obert pel Govern central suposarà que a les Balears regularan la seva situació unes quatre mil persones no pertanyents a la Comunitat Europea i el cens més aproximat d'aquestes persones se situa, ara per ara, en unes 15.000, segons dades de la Conselleria de Benestar Social del Govern balear.

Quinze mil immigrants que provenen del Magrib, l'Àfrica

Subsahariana, Àsia, Sud-amèrica i països de l'est europeu viuen a les Balears, majoritàriament a Mallorca. Moltes d'aquestes persones estan ara en procés de regularització, d'altres fa anys que viuen a les Balears, però tots ells han intentat o intenten obrir-se un camí en una terra econòmicament més pròspera que els seus països d'origen. Una terra, les Balears, que d'aquí a cinc anys necessitarà 17.000 immigrants per treballar en llocs que no podran ser coberts per gent d'aquí ni de la Península. Una economia que necessita la immigració i un corrent migratori, que

Souleye Fall fa 12 anys que viu a Palma.

Luciana i Mauricio
Ylláñez, dos germans
nascuts a Perú.

va a més perquè aquestes persones, al seu país d'origen, tenen molt difícil la subsistència.

L'Administració encara maneja el padró municipal del 1996, que ha estat àmpliament superat. Però com a data indicativa, es pot assenyalar que aquest padró ja donava com a resultat 6.852 persones extracomunitàries a Mallorca; 1.927 a Eivissa i Formentera, i 395 a Menorca.

Les dades més recents, facilitades per la Delegació de Govern, el dia 31 de desembre de 1999, posen en relleu que hi ha unes 15.000 persones no comunitàries.

La distribució pels principals països de procedència dóna, per exemple, que el col·lectiu més nombrós és el de gent provinent de països iberoamericans (2.474 persones), seguit de persones provinents d'Àfrica. Els africans es poden dividir clarament, en referència a la seva procedència, en dos grups: els dels països del Magrib (Egipte, Marroc, Mauritània, Tunísia, Algèria, Líbia), que són 2.224, i la resta d'Àfrica, en general subsaharians, amb 458, dels quals n'hi ha 150 de Senegal, 42 de Guinea Equatorial, 58 de Mali i 67 de Nigèria. De països Asiàtics hi ha

1.039 persones, de les quals 395 vénen de Filipines, 279 de la Xina i 179 de l'Índia.

La realitat imposa que cadascuna d'aquestes persones faci feina en un sector determinat de l'economia depenent de la seva procedència. Es pot constatar, per exemple, que els filipins es dediquen a tasques relacionades amb la cuina i el treball domèstic i que els magribins estan dedicats majoritàriament a la construcció, igual que els senegalesos. Els asiàtics prefereixen el món de la restauració, especialment els xinesos, indis i pakistenesos. Els procedents dels països de l'est, que parlen idiomes i tenen una major formació, van a feines relacionades amb hotelaria, treballen de recepcionistes d'hotel, animadors, etc., i s'estableixen majoritàriament a la zona de Calvià.

Pla d'atenció d'immigrants

Les persones que arriben de fora no ho tenen fàcil. Moltes vegades tenen uns treballs precaris, estan sotmesos a explotació laboral, sous baixos i situació irregular. Tenen problemes per llogar un habitatge digne i, a vegades, estan condem-

nats a viure a determinades zones de Palma que van de camí de convertir-se en guetos clarament marginals.

La problemàtica que s'ha de solucionar és molt variada. Un dels temes més greus és el de la manca d'habitatge digne, però a aquest s'ha d'afegir l'atenció sanitària, l'escolarització, els problemes d'inserció en una cultura diferent, etc. En definitiva, un panorama bastant complicat que requereix abordar el tema des de molts de punts de vista i amb unes intervencions interdisciplinàries.

Antoni Sancho, director general d'Acció Social de la Conselleria de Benestar Social, destaca que «estam elaborant un Pla d'atenció als immigrants que començarà a aplicar-se el 2001 i que ha de ser molt transversal, amb molts de sectors implicats. No tan sols s'hi ha d'implicar l'àrea de serveis socials, sinó també sanitat, cultura, educació, habitatge, perquè hi ha uns problemes que s'han d'abordar de forma integral».

En opinió d'Antoni Sancho, un dels temes més urgents i greus que hi ha per solucionar és el de l'habitatge. «L'habitatge és un problema greu, perquè en la societat hi

ha una actitud conservadora i quan un emigrant africà o asiàtic vol llogar un pis o bé no li volen llogar o bé li demanen molts de doblers», assenyala Sancho. En conseqüència, alguns immigrants no tenen cap allotjament i acampen en tendes de campanya, es

Per intentar resoldre aquest problema el Govern intentarà que hi hagi una mediació entre els immigrants i les persones que podrien llogar un habitatge. Poden dur a terme aquesta mediació els ajuntaments o qualsevol entitat. Així mateix, s'hauria de crear

habitatge públic destinat a aquestes persones. Una altra actuació serà d'informar d'un deter-

minat nombre d'habitatges, dintre de l'Habitatge de Protecció Oficial, dedicat a casos de reagrupament familiar. El Pla també preveu la generalització de la targeta sanitària entre els immigrants i procurar l'educació dels nins i nines que arriben, perquè a vegades, com és el cas dels magribins, pràcticament una vegada entrats en l'adolescència els pares ja no volen que els fills continuïn estudiant, en

especial les al·lotes. Se'ls ha de fer veure que tenen l'obligació de seguir l'educació obligatòria. Per a aquests casos, està prevista la figura del mediador cultural, que serà la persona encarregada de facilitar la integració dels immigrants en tots aquests aspectes educatius i culturals.

Un altre dels aspectes fonamentals és la necessitat que aquests treballadors que provenen del Magrib i de l'Àfrica subsahariana no siguin sotmesos a una explotació inhumana. En moltes ocasions els salaris són molt inferiors als que es paguen a un treballador de l'Estat espanyol o comunitari. Les condicions econòmiques solen ser molt inferiors a la mitjana, i a les Balears els sous ja són bastant baixos, per tant, s'ha de pal·liar o tractar de suprimir aquesta greu discriminació. Per aconseguir aquest objectiu s'han de crear uns mecanismes de control que facin complir les normatives laborals, convenis, etc.

La labor del CITE

El sindicat Comissions Obreres ha pres, des de fa un cert temps, algunes iniciatives per tal d'atendre les persones immigrants que vénen a treballar a Mallorca. El Centre d'Informació als Treballadors Estrangers (CITE) és una entitat col·laboradora en el procés de regularització dels immigrants, que es tancarà el proper 31 de juliol. Aquesta entitat ha regularitzat la situació de més de set-centes persones i ha tramitat 2.500 expedients, ara té pendent la tramitació d'uns cent expedients més que s'han de completar abans del 31 de juliol.

Segons fonts del CITE, la majoria de persones que han acudit a aquest organisme per tramitar la seva regularització han estat immigrants procedents de països de l'est -especialment búlgars i romanesos, magribins i llatinoamericans- especialment d'Equador i Perú.

Segons Mustafà Boul 'aharrak, encarregat pel CITE del procés de regularització, la recollida d'expedients s'està desenvolupant bé i ja s'han començat a donar las targetes de residència, amb la qual poden quedar a Mallorca un any; aquells qui mai no l'han tinguda accedeixen a un altre permís và-

La Conselleria de Benestar Social està elaborant un Pla d'atenció als immigrants

refugien a qualsevol lloc o lloguen un pis pel qual paguen un preu elevat i el rendibilitzen vivint deu persones en un habitatge petit, en condicions precàries. Una dada revela clarament la problemàtica. La Federació d'Associacions d'Immigrants de les Balears ha rebut 682 sol·licituds d'habitatge i s'han pogut aconseguir 18 habitatges que han donat allotjament a 83 persones durant l'any 1999.

Fudma treballa en una organització per fer arribar ajuda al poble saharauí.

lid per a dos anys. Amb la targeta poden treballar en qualsevol activitat.

Immigrants per molts de motius

Els immigrants arriben per una gran varietat de motius: situació econòmica dolenta, guerra i conflictes polítics, persecucions de caire polític, impossibilitat de guanyar-se la vida a causa de la mala situació general dels seus països d'origen...

Hi ha diverses associacions que agrupen immigrants, en general per país o països d'origen. Quant a immigrants subsaharians, s'ha de destacar que n'hi ha diverses associacions, entre les quals només n'hi ha una de senegalesos. D'aquest país han arribat dues onades migratòries en uns anys. D'una banda, els primers que arribaren, fa deu o dotze anys, es dedicaren, i encara es dediquen, a la venda ambulatòria o per diversos mercats. La darrera onada migratòria de senegalesos es va produir fa quasi dos anys i la majoria treballen en la construcció.

Darrerament, també ha arribat una gran quantitat de russos, alguns de llocs remots com Sibèria, els quals també tenen molts de problemes per trobar allotjament, perquè la gent en desconfia i els identifica amb mafiosos. Una altra, recentment arribada de Sibèria, per posar un exemple, ha de dormir en una oficina amb algunes companyes més perquè ningú encara no li ha volgut llogar un pis.

Souleye Fall, de Senegal, fa dotze anys que ha arribat a Palma i es dedica a la venda ambulatòria. Els dimecres va al mercat de Santanyí, els dijous a Inca, els divendres i els dissabtes a Can Picafort i els diumenges a Santa Maria. Una vida bastant dura. Souleye té pro-

blemes per vendre al carrer, no li deixen tenir un lloc estable a Palma i ara comença a tenir problemes per aconseguir un habitatge. Té dona i una filla petita. Considera que fa dotze anys, quan va arribar, les coses eren molt més fàcils per guanyar-se la vida, obtenir habitatge, vendre el seus productes i obtenir-ne uns guanys suficients per mantenir-se. Ara les coses s'han complicat molt.

Luciana i Mauricio Ylláñez són dos germans de 13 i 17 anys nascuts a Perú. La seva mare fa anys que viu a Palma i treballa de secretària. Fa uns mesos que han vingut aquí. El pare encara és a Perú. Luciana i Mauricio estudien català en un curs per a estrangers de la UIB. El mes de setembre començaran a anar a escola, el major en un institut i la més petita en una escola. Luciana troba que el català no és gaire diferent del castellà i creu que el podrà entendre sense gaires dificultats. Aquest no és un cas aïllat, hi ha molta gent de molts de països diferents que s'apunta a cursos de català. Japonesos, sud-americans, africans, centreeuropeus, etc.

Hi ha una curiositat per conèixer la llengua i la cultura d'aquí, encara que alguns no podien ni sospitar que a Mallorca es parlava una llengua diferent al castellà.

Tefera Endale, d'Etiòpia, és un altre cas de persona que ha hagut de lluitar per obrir-se camí. Ara fa classes d'informàtica, però al principi va fer de picapedrera. Tefera col·labora amb la Federació d'Associacions d'Immigrants de les Balears.

En són alguns exemples, però, un dia qualsevol al local de la federació se'n poden trobar una gran quantitat de casos. Per exemple, gent de Sierra

Leone que ja estava vivint en un altre punt d'Espanya, però que vol estar a Mallorca una temporada i cerca allotjament o una ocupació a través de la borsa de treball que té l'associació.

La casuística és molt variada. Hi ha immigrants que han arribat aquí a causa d'una tasca política, és el cas de Fadma, de la República Saharaui. Fadma treballa en una organització per fer arribar ajuda al poble saharauí. Ha viscut a Campanet, on l'acolliren molt bé, a ella i el projecte d'ajuda al poble saharauí. Destaca que han aconseguit enviar al Sàhara moltes coses: cotxes, ajudes, aliments, medicines; s'ha aconseguit allotjar nins i nines durant l'estiu, en definitiva, posar en marxa un projecte solidari, ja plenament consolidat.

Fadma viu des de fa tres mesos a Lloseta. Està contenta. Continua amb les seves activitats i també hi ha trobat una bona acollida. Entén el mallorquí i el pot parlar, encara que no s'hi atreveix gaire, però ho pot fer perfectament.

Fadma no té una mala imatge dels mallorquins. «La societat mallorquina –diu– té fama de ser tancada, però aquesta no és la meua impressió. A mi m'han acollit molt bé i no en tenc cap queixa.»

Aquests són alguns exemples de persones que viuen o volen començar a viure a Mallorca. N'hi ha molts més. Basta veure els carrers per observar com gent procedent de molts de països treballen a les obres, a l'hostaleria, a botigues. Bàsicament, se cerquen la vida en el sector de serveis, en l'agricultura o en la construcció. Molts se'n tornen quan han aconseguit alguns doblers, però d'altres pensen en un projecte de futur a Mallorca.

Roldan

Cream espais per conviure

Eusebi Estada, 66 - 68 · 07004 Palma

Tlf.: 971 763 666 - Fax: 971 763 667

Internet: <http://www.roldan.es>

E-mail: roldanib@roldan.es

CULTE AL COS

- Disseny
- Ergonomia
- Durabilitat

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

GROTRIAN-STEINWEG

MANi FESTA ACCiO

Per sisè any consecutiu les reivindicacions a favor de la llengua i la identitat tornaren a mobilitzar milers de mallorquins- uns 12.000 al llarg de l'horabaixa-, que ompliren a vessar Ses Voltes. La Diada va augmentar el seu component festiu, però no per això va deixar de transmetre un missatge de fermesa. A la Diada, celebrada el 20 de maig de 2000, hi va haver tallers (de titelles, de ximbombes, d'embarcacions tradicionals, de ma-

quillatge, de ball de bot, etc.), una mostra de productes etiquetats en català, un punt d'informació sobre la normalització de noms i llinatges i altres activitats lúdiques. A les sis de la tarda començà la festa del Súper-3, i després l'acte central, on un centenar de voluntaris aixecaren unes immenses lletres amb el lema "Junts per la Llengua", mentre sonava La Balanguera.

A tota plana

De esquerra a dreta, Antoni Mir, president de l'OCB; Maria de la Pina Jover, escriptora; i, Miquel Vicenç, president del Foment del Turisme de Mallorca

La VI Diada per la Llengua i l'Autogovern, organitzada per l'OCB, va tenir com en les anteriors ocasions, una gran repercussió als mitjans de comunicació locals. Així, els diaris locals del diumenge 21 de març, situaren a portada i com a notícia més destacada la informació de la mobilització i foto principal. Així, *Diari de Balears* titulava "Ses Voltes fou un clam per convertir la llengua pròpia en 'qüestió d'estat'". *Diario de Mallorca* deia que "miles de mallorquines defien festivamente su identidad cultural". *Última Hora* titulava "una diada festiva", en un gran titular inserit dins una fotografia a sis columnes (UH i *Diari de Balears* també li dedicaren editorials). De la seva banda, *El Día*

del Mundo optava per destacar la gran presència de polítics a la Diada i titulava "presència masiva del Pacte de Progrés en la Diada de la OCB". També l'Informatiu balear, Canal 4, Telenova i les emissores de ràdio destacaren la informació de la Diada. Diaris com *l'Avui* i l'edició barcelonina d'*El País* es feien ressò de la Diada a les seves pàgines interiors. Igualment, molts diaris de tot l'Estat publicaren la informació elaborada per l'agència Efe acompanyada d'una foto en la qual es podia veure molta gent alçant els seus mocadors i algunes de les lletres que formaven el lema de la concentració. I si els dies després de la Diada, aquesta va ser protagonista principal als mit-

jans de comunicació, els dies abans s'havia aconseguit un gran ressò mediàtic, tant a les planes d'opinió com a la informació de com es preveia que es desenvoluparia l'acte. Menció a part mereix el *Diari de Balears*, que va organitzar un taller per a reporters i va publicar durant els deu dies previs a la Diada altres tants articles d'opinió, escrits per alumnes d'ESO que explicaven les raons per les qual calia anar-hi. Cal destacar la important presència que va tenir la Diada als informatius de TV3 i per extensió a totes les emissores de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió.

Per mallorca i per la llengua

Hem anat a la Diada per defensar allò que ens uneix a tots: la llengua, la cultura, la identitat, el país. Fa sis anys seguits que hi venim, perquè sentim la profunda inquietud de veure que la llengua continua menystinguda i reculant. Hi som amb la voluntat d'enfrontar-nos a aquesta situació. El retrocés de l'ús de la llengua catalana a Mallorca és una percepció notòria, clara, generalitzada. Basta passejar-se pels carrers de Palma, o pel litoral de Mallorca, o per la vila i l'illa d'Eivissa, o pels llocs de trobada del jovent.

Davant això no sabem, no volem, no podem resignar-nos. Apel·lam a la responsabilitat de tots i en primer lloc dels qui tenen el mandat legal de vetlar per l'idioma: les institucions i el govern de Balears, que han de liderar el projecte i a qui demanem més decisió i que actuïn sense por. No ens conformem amb allò que s'ha fet fins ara.

No demanem prioritat damunt altres accions polítiques ben necessàries per a aquesta terra, com les relacionades amb els problemes del camp, o la protecció del patrimoni natural i el medi ambient, sinó la consciència permanent que aquest assumpte no es pot deixar de costat cap dia ni per part de cap conselleria, regidoria o departament de cap govern autonòmic, insular o municipal. Tots s'hi han d'implicar.

La llengua ha de ser un dels grans objectius que com a país ens hem de proposar afrontar, una prioritat transversal a tots els àmbits de poder i de decisió. La tasca és massa gran i massa important com per deixar-ho en segon terme, o com a una qüestió d'especialistes.

Si un exemple val més que mil paraules els poders públics n'han de donar més d'exemple. Han de fer crides periòdiques públiques als ciutadans i als residents, als nascuts aquí i als vinguts de fora, i ho han de demostrar amb els fets de cada dia. La societat també s'ha de, ens hem de, mobilitzar més. La llengua no es perd perquè els que vénen de fora no la usin, sinó sobretot perquè els que la saben no la volen emprar.

Hem de sortir d'aquí amb la convicció de ser més fermes i decidits. De posar en pràctica, cada dia, el nostre civisme lingüístic. Ajudar als que encara no l'entenen o no gosen parlar-la, a fer-ho, a conèixer, estimar i a usar, si volen i poden, una llengua que és patrimoni de tots els qui viuen a la nostra illa. A partir de la setmana que ve, les entitats convocants demanaran audiència al president de Balears, a la presidenta de Mallorca, als batles de Palma, Calvià, Inca, Manacor i dels altres municipis més importants demogràficament per fer-los aïnent el clam d'aquesta convocatòria i exigir una actitud més decidida, una major implicació amb tots els valors que ens reuneixen avui. Per demanar-los que s'hi impliquin fins al moll de l'os, que apliquin les mesures eficaces, intel·ligents i pràctiques que la llengua necessita.

Tenim més amics dels que ens pensam. Facem aliats i convençuts; siem fermes però sempre dialogants. La defensa d'una llengua tan amenaçada també és ecologia i defensa del patrimoni històric i cultural d'aquest poble. Volem la llengua viva i no una llengua culta però que no s'usi. Aquest és un greu perill ben present ara. Apel·lam a un vertader compromís individual i social. La supervivència de la llengua depèn també de tots i cadascun de nosaltres. Cal retornar a casa amb una reflexió sobre aquest compromís, cadascú al seu nivell: personal, professional, associatiu, institucional.

Segur que, si com a poble som capaços de proposar-nos com a "qüestió d'estat", com a objectiu de tots, el redreçament de l'ús de la llengua catalana aquí, a Mallorca, ho aconseguirem. Per això anirem plegats, i des d'ara més que mai, Junts per la Llengua!

Manifest llegit per l'escriptora Maria de la Pau Janer en nom de les entitats convocants

Per l'autosuficiència econòmica i cultural del nostre país

Un any més hem sortit al carrer per recordar als ciutadans espanyols i europeus, dels que cada any ens en visiten milions, que les Illes tenen una personalitat, una cultura i una llengua pròpies i diferents de les seves, per a dir-los que no les volem perdre i per conscienciar-nos que haurem de treballar cada dia i cada minut per conservar-les.

Ara justament la nostra societat té un repte molt fort, gairebé sense precedents al món occidental, com és la integració de tants d'immigrants amb llengües cultures, classes socials i àdhuc religions diferents, atrets uns pel nostre clima i qualitat de vida, altres per la feina que aquí han trobat.

Conservar la personalitat, la cultura i la llengua pròpies dins una societat multicultural no pot dependre només del voluntariat que fins ahir mateix va sacrificar part de la seva vida per mantenir viu el nostre tarannà. D'altra banda, per donar serveis públics i socials correctes a una població amb fort creixement demogràfic també fan falta molts de doblers.

Aquestes tasques demanen mitjans econòmics i humans molt més importants que els que ara tenim, i per això cal que les Administracions Públiques Balears i Pitiüses comptin amb els recursos econòmics necessaris per a la conservació i la millora del nostre país en termes culturals, ecològics, de serveis públics i de benestar social.

Prestigiosos economistes i serveis d'estudis d'entitats financeres han demostrat que tant la participació de les nostres Administracions als impostos recaptats com la inversió de l'Administració central en serveis i infraestructures públiques a les Illes han estat els darrers anys molt per davall de la mitjana de l'Estat. Al mateix temps, els centres de transport aeri i marítim dels que depenem, que són altament rendibles, romanen en mans de l'Estat i fins i tot es considera la possibilitat de privatitzarlos per tal de rebaixar el dèficit públic.

Es hora que les Illes aconsegueixin una participació als ingressos fiscals adequada a la nostra població, entesa com la suma dels residents i els visitants, que no depengui de les majories canviants al Congrés dels Diputats ni de la bona voluntat del Govern de torn, i és hora també d'assolir el control de les infraestructures de les quals depenem en règim de monopoli, com són els subministraments d'aigua i d'energia, els ports i els aeroports.

Només aconseguirem el que ens pertoca si restam units, per la qual cosa no és hora de bregues entre els ciutadans de les Illes en aquests temes. Per això el Foment del Turisme demana una sèrie de coses:

Als polítics, que facin qüestió d'Estat aquestes reclamacions davant el Govern i els Parlaments de Madrid, que cerquin el consens per plantejar-les, i que tinguin molta paciència per negociar amb els grups socials i econòmics afectats per les seves decisions polítiques i administratives.

Als governants, que gestionin amb eficàcia i honestat exquises els recursos públics, que no caiguin en les temptacions del profit propi ni del recurs fàcil a pujar els impostos que només fan menys competitiva la nostra societat.

Als empresaris, que inverteixin part dels seus excedents en la conservació del patrimoni natural, històric i cultural de les Illes, i que protegeixin i emprin la nostra llengua.

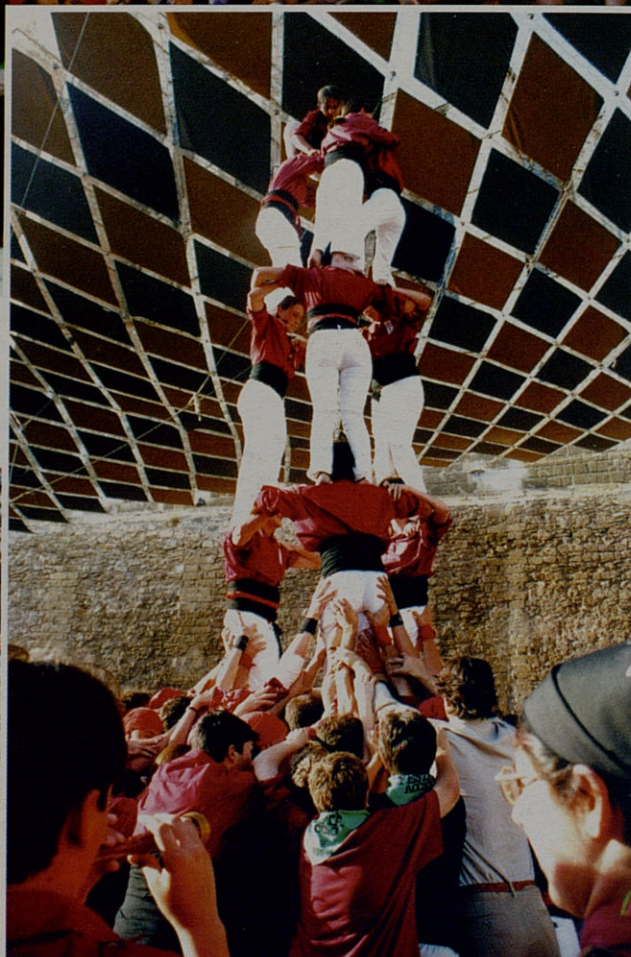
A tots els ciutadans de les Illes, hagin nascut aquí o no, que cuidin el turisme com a motor insubstituïble del nostre benestar econòmic, que respectin el tarannà dels altres grups ètnics i socials i que estimin i facin ús de la nostra llengua.

I, als nostres visitants, que respectin el nostre patrimoni i el nostre fet diferencial, que s'enriqueixin amb la nostra cultura i que ens enriqueixin amb les seves.

Manifest llegit per Miquel Vicenç Ferrer, president del Foment de Turisme de Mallorca.

L'espai de Ses Voltes va quedar petit per acollir les més de 10.000 persones que participaren, al llarg de l'horabaixa, a la Diada. Molta gent hi va participar des de dalt de la murada.

A mesura que s'anava apropant l'hora de la concentració "Junts per la Llengua", l'espai de Ses Voltes s'anava omplint de gent. Els Castellers de Mallorca, amb la seva actuació aplegaren una immensa pinya i anunciaren el començament de l'acte reivindicatiu.

La Diada va començar amb un vistós cercavila en el qual hi participaren els dimonis d'Albopàs, els caparrots d'Inca, els caparrots dels Joves de Mallorca per la Llengua, els gegants de Palma i una trentena de xeremiers de tot Mallorca.

Els gegants de Palma participaren amb entusiasme en la gran festa que va ser la VI Diada per la Llengua i l'Autogovern. Primer, durant el cercavila, i després a Ses Voltes, on feren ballar a nins i grans.

La delegada del Govern central, Catalina Cirer, va participar, un any més, a la Diada per la Llengua. En aquesta ocasió anava acompanyada a més de la seva família, pel secretari general del Partit Popular, Jaume Ribes.

A la part de dalt de Ses Voltes hi hagué, a més de diversos tallers i d'una taula informativa sobre la normalització del nom i la normativització dels llinatges, una mostra de productes alimentaris etiquetats en català. L'exposició el Sopar d'Etiqueta presentava un centenar de productes d'una cinquantena d'empreses. Va ser molta la gent que va quedar gratament sorpresa de la quantitat de productes que aposten comercialment per la llengua pròpia de Mallorca.

La Diada d'enguany va comptar amb la participació d'una nodrida representació del Govern de les Illes Balears, amb el seu president, Francesc Antic, al front. També hi assistiren el vicepresident del Govern, Pere Sampol, el conseller d'Educació i Cultura, Damià Pons, el Conseller de Treball, Eberhard Grosske, la consellera de Medi Ambient, Margalida Rosselló. Hi hagué representants del Consell de Mallorca i de tots els partits amb representació parlamentària.

El taller per aprendre els balls populars de Mallorca va tenir un gran èxit, tot i que la gent que anava arribant per participar a la Diada va obligar a reduir molt l'espai disponible.

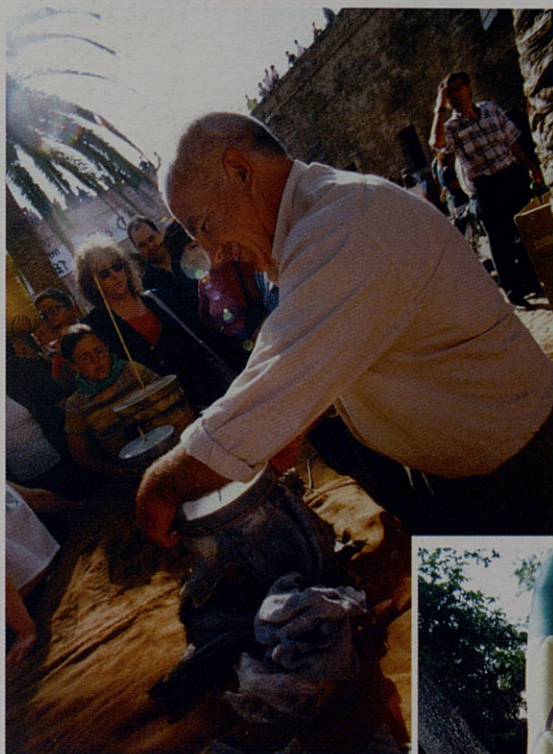

Entre les activitats que es desenvoluparen en el marc de la Diada, se celebrà una fira d'entitats. Una vintena d'associacions tengueren l'ocasió de mostrar la seva feina i difondre els seus productes.

La llengua va ser ben present en tots els actes de la Diada, també durant els tallers, ja que alguns la tenien com a eix central. És el cas del taller de jocs de llengua, en el qual menuts i grans pogueren participar en la competició d'Scrabble.

A la fotografia es pot veure una futura anخانeta fent les seves primeres passes com a castellera. Al fons, penjats al voltant de la murada, podem veure els estendards elaborats pels alumnes de vuitanta escoles mallorquines amb motiu de la trobada anual, que enguany es va fer a Capdepera el passat 13 de maig.

El taller d'elaboració de ximbombes serví perquè gent jove i gent no tan jove passàs una estona agradable i en acabar es pogués endur a ca seva aquest tradicional instrument mallorquí.

Els infants que participaren al taller de maquillatge gaudiren d'allò més donant instruccions a les maquilladores de com volien que els pintassin la cara.

Sens dubte, els grans protagonistes de la Diada d'enguany varen ser els més menuts, i és que l'oferta lúdica que pogueren trobar a Ses Voltes semblava inacabable.

Els Súper 3

Una multitud de nins i nines s'apropà fins al racó on estava situat en Tomàtic. Tothom el volia tocar i fer-se fotografies amb ell.

Na Ruïnosa, la malvada antipresentadora del programa de TVC, va poder sentir que és el que en pensa el públic infantil mallorquí d'ella. Només aparèixer a l'escenari ja va ser xiulada per tots els joves seguidors del Club Súper 3.

Na Bibiana, la presentadora del Club Súper 3, va saludar els seus seguidors mallorquins i va recollir els aplaudiments de tot el públic assistent a la festa dels Súpers.

Els personatges més coneguts de les sèries del club Super 3 prengueren forma tridimensional el passat dissabte 20 de maig a Ses Voltes i despertaren somriure i emocions en els nins i els seus pares. Podem veure Doraemon saludant un dels molts nins que participaren a la Diada.

Durant tot l'horabaixa les càmeres de TV3 filmaren el centenar llarg de nins de les Escoles Mallorquines que participaren en el Telematón del Club Súper 3. Els participants deixaren enregistrades dites i frases fetes mallorquines que seran emeses per TVC durant tot l'any.

Isabel Peñarrúbia

El temps esvaït

ANTONI LLIMPART

Entrevista

Isabel Peñarrúbia,
autora
d'*Els partits
polítics davant el
caciquisme i la
qüestió nacional a
Mallorca*, nova-
ment submergeix
el lector en les
esperances d'una
època amb *Car-
naval, codolades i
teatre popular*

«Sota una aparença
moderna, March tenia una
manera de fer caciquil»

Ara fa poc més de cent anys els republicans eren la força política amb més implantació a les àrees urbanes de les Balears, la millor part del país batejava a l'impuls de projectes modernitzadors i d'autogovern, burgesos i obrers unien els seus esforços en la tasca de denunciar l'espoliació secular d'un estat estrany i ineficax i de construir les institucions necessàries (creditícies, educatives, socials...) per a un futur que no arribà. En pocs anys, el caciquisme dissolgué aquella esperança que Isabel Peñarrúbia (Palma, 1951) fa vint anys que cerca entre les cendres de cent anys de conservadorisme espanyolitzant. Ara n'ha trobat el rastre entre festes de carnaval, codolades i altres manifestacions de la cultura popular de les darreres dècades del segle XIX. Les cançons i la premsa satírica conserven viu el testimoni de la rebel·lia que les actes dels ajuntaments intentaven, i sovint aconseguien, esborrar.

Després de dues obres majors *Mallorca davant el centralisme (1868-1910)* (1980) i *Els partits polítics davant el caciquisme i la qüestió nacional a Mallorca (1917-*

1923) (1990), que són una referència obligada en la moderna historiografia balear, Peñarrúbia novament submergeix el lector en les esperances d'una època amb *Carnaval, codolades i teatre popular (la dissidència a la Mallorca caciquista (1875-1923))*.

— «*On se fan aqueixes lleis tan injustes que pareix que sols serveixen per baldar-vos? D'on vénen*

*aquests senyors [...] que sempre demanen cèntims? D'on vénen tants de nomenaments de ses persones més ineptes i gandules? D'on vénen aqueixes sentències que sempre donen sa raó an els qui governen? D'on ve tot això qui perturba sa nostra vida? De Madrid, de "la península"». És un text, de la *Veu de Mallorca*, de l'any 1900, que heu citat en més d'una ocasió.*

En els anys setanta, quan vaig començar a investigar, cercava en el segle XIX una protesta, una reacció contra el centralisme que sabia que hi havia de trobar, en el nivell que fos. D'aquest treball va sortir el meu primer llibre, *Mallorca davant el centralisme*, que arribava fins a final de segle, i en el qual l'època més treballada eren els anys setanta i vuitanta. En aquella primera investigació les fonts ja em varen donar allò que cercava, informacions que ja sospitava, però de les quals encara no s'havia parlat. Pens, per exemple, en el caciquisme. Ningú no n'havia parlat, encara, de caciquisme, però les fonts em descobriren aquesta realitat. De la mateixa manera que em permeteren documentar l'oposició a les quintes, les protestes contra els empleats forasters, contra les contribucions..., tot un moviment de resistència que em permetia enllaçar amb la nostra autonomia prèvia al 1716, als decrets de Nova Planta.

Sabia que ho trobaria, perquè les investigacions que s'havien fet a Catalunya m'ho deixaven intuir, i les fonts confirmaren allò que esperava. El resultat d'aquell treball va ser un llibre optimista; optimista en el sentit que em va permetre documentar una protesta popular, uns partits polítics ben articulats, sobretot entorn del republicanis-

me federal, però també entorn d'un carlisme que, igual que a Catalunya, tenia un component autonomista.

Aleshores, es plantejava l'interrogant següent: qui va tallar la jugular de tot aquest moviment anticentralista? Perquè és evident, i ho era més en els anys setanta, que la resistència dels mallorquins al centralisme havia estat, per un costat, amagada, i per l'altre, neutralitzada, conduïda a uns camins que ens havien abocat a ser una província més d'Espanya i, a més, molt conservadora.

I la resposta?

Per respondre aquesta pregunta, em vaig centrar en un període molt

breu però molt intens, els anys 1917-1923, per tal de poder aprofundir més en el seu estudi. Intuïa que en aquests anys hi havia hagut tot un moviment social, a partir de la Primera Guerra Mundial i de l'emergència de la figura de Joan March. Les conclusions d'aquell treball (publicat amb el títol *Els partits polítics davant el caciquisme i la qüestió nacional a Mallorca*)

eren més pessimistes que les de *Mallorca davant el centralisme*: constatava que, en la segona dècada d'aquest segle, el maurisme ja era un moviment perfectament consolidat i, en la meua opinió, va ser

justament el conservadorisme maurista l'element que va neutralitzar, en positiu i en negatiu, el moviment autonomista i federal que havia tengut tanta d'embranchada a final del XIX. Per un costat el maurisme va reprimir totes les

«A Mallorca cada dia hi ha més patriotisme espanyol»

alternatives progressistes, especialment les republicanes, i a la vegada va saber vehicular uns interessos industrials i comercials i unir-los amb els del bloc de poder que lideraven els terratinents -no

hem de perdre de vista que el camp era hegemònic, en l'estructura econòmica i social mallorquina. Maura va tenir l'habilitat d'unir interessos que fins aleshores havien estat divergents i dotar-los d'una connexió espanyola important. I en el període 1917-1923 assistim a la consolidació i a la renovació d'aquest entramat. I la renovació ve de la mà de Joan March, que relleva Maura en el liderat d'aquest bloc.

Pensem que en aquest període també hi ha una revifalla de la protesta autonomista, coincidint amb un

ressorgir del catalanisme al Principat (el 1917, assemblea de parlamentaris; el 1919, intent de dotar Catalunya amb un Estatut d'Autonomia, amb moviments de solidaritat des de Mallorca, etc.). Davant aquesta ofensiva, la tàctica de March va consistir a renovar el caciquisme maurista i donar-li un aire de modernitat, superficial i aparent. L'expressió d'aquesta aparença de modernitat la tenim en el diari *El Día*, una publicació d'aire modern, literàriament avançat, amb col·laboracions d'escriptors avantguardistes..., però tot queda en

això, en pura literatura. Perquè a *El Día* no trobaràs comentaris polítics crítics. March dóna peixet, intenta integrar intel·lectuals de vàlua i els fa veure que el seu partit liberal tindrà algunes pinzellades autonomistes, que en la realitat no es concretaren en res efectiu. D'aquesta manera, hàbilment, March va neutralitzar el moviment autòcton emergent en el qual havien confluït regionalistes, republicans, republicans federals, intel·lectuals sense militància, i en va integrar una part en les seves files i va deixar la resta en situació residual.

March és, per tant, un renovador del caciquisme.

Pensem que, durant anys, hi ha una manca de vagues. March representa una burgesia més intel·ligent, la tàctica de la qual es pot resumir en aquella acció tan coneguda, el regal de la Casa del Poble als socialistes, que a March li agradava explicar així: els nobles construïen esglésies, jo construiré la Casa del Poble. I, sota aquesta aparença moderna i integradora, hi havia una manera de fer totalment caciquil que hem arrossegat fins ara.

Heu escrit, en alguna ocasió, que la Restauració no tan sols fracassa com a règim polític, sinó també com a intent d'integrar la societat mallorquina dins un projecte nacional espanyol. Però, fins a quin punt?

S'ha de matisar. És cert que a Mallorca no hi ha hagut mai un gran patriotisme espanyol. Però la situació ha canviat: ara, per desgràcia, cada dia n'hi ha més, els mitjans de comunicació cada dia són més forts, hi ha una bur-

gesia espanyola com n'hi havia hagut mai, etc. Però aquesta és una situació nova. A principi de segle no hi havia patriotisme espanyol popular, hi havia una integració dins Espanya a través del favoritisme, del clientelisme. Però era una integració que no tenia tant un caràcter ideològicament espanyol, com de mediació, d'uns senyors autòctons que sí havien fet

una opció espanyola clara, entre un estat i un poble que encara no havia estat assimilat i que no tenia un sentiment de patriotisme, de formar part d'Espanya, comparable al d'una província castellanoparlant.

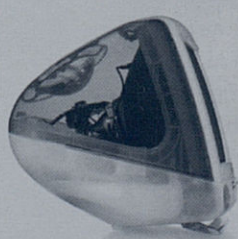
Hem de tenir present que el sistema educatiu arribava a molt poca gent i, per tant, no era efectiu com a vehicle d'integració espanyola; els joves renegaven de fer el servei militar i hi havia moltes desercions; hi havia un rebuig de les contribucions, dels diputats *cuneros*... Però tot això no es

traduïa en un moviment positiu, en un partit regionalista o autonomista que obtingués vots. Més que consciència hi havia una identitat, un no sentir-se part d'una Espanya que no donava res més que allò que hem llegit abans: quintes, contribucions,

«L'any 1910 l'extensió de l'analfabetisme era del 70%»

cuneros i un complet abandonament dels interessos mallorquins per part de l'Estat.

I aquest Estat, endarrerit i endarreridor, era realment percebut en uns termes tan negres per la població? Pensem que al llarg de la lectura de les vostres obres detectam la penetració de costums forasters, de modes en la música i en el vestir, del flamenquisme, les cançons malaguenyes, la sarsuela, la creació d'una gran plaça de toros per a dot-

iMac

G4

MacOS 9

iBook

Ja no tens excusa...

Mca. S.L.

Servei Tècnic
Autoritzat Apple
nº 104342

Carrer de Sant Joaquim 9, baixos. 07003 Palma (Illes Balears)

Tel.: 971 76 06 76 - Fax: 971 76 04

E-mail: xipsmca@palma.infotelecom.es

Distribuidor
Autoritzat Apple

Díes laborables: 9:00 a 14:00 i 16:00 a 20:00.

ze mil persones –molt contestada pels mallorquinistes–, etc. I de vegades hem tengut la sensació que la cultura espanyola castellanoandalusina era percebuda en termes de modernitat, de novetat, i no d'endarreriment.

«Al voltant de 1880 la burgesia jugava la carta del republicanisme federal»

Aquestes manifestacions culturals que descriu eren molt assimilades: la gent cantava *cuplés* i això desagradava als mallorquinistes, més de l'agre de la terra, que criticaven la substitució de les cançons de batre pels *cuplés*. Però, per a la gent, la modernitat eren els *cuplés*, i això agradava; Caterina Valriu explica que les novies volien anar de blanc, i no de negre com era tradicional, i les al·lotes, a partir dels anys vint, volien escurçar-se les falces, cosa que era molt criticada. Però això era pèrdua d'identitat? No, crec que era, simplement, modernitat. I la modernitat podia venir tant de França o dels Estats Units, com d'Espanya. I era força ben assimilada: hi havia sarsueles en mallorquí, de temes mallorquins, i crec que això és el que importa, i el fet que la gent continuava parlant en mallorquí, exclusivament.

Pensem, d'altra banda, en l'extensió de l'analfabetisme, que era del 70% en una data tan tardana com el 1910. I la gent era conscient que la modernitat real hauria estat ha-

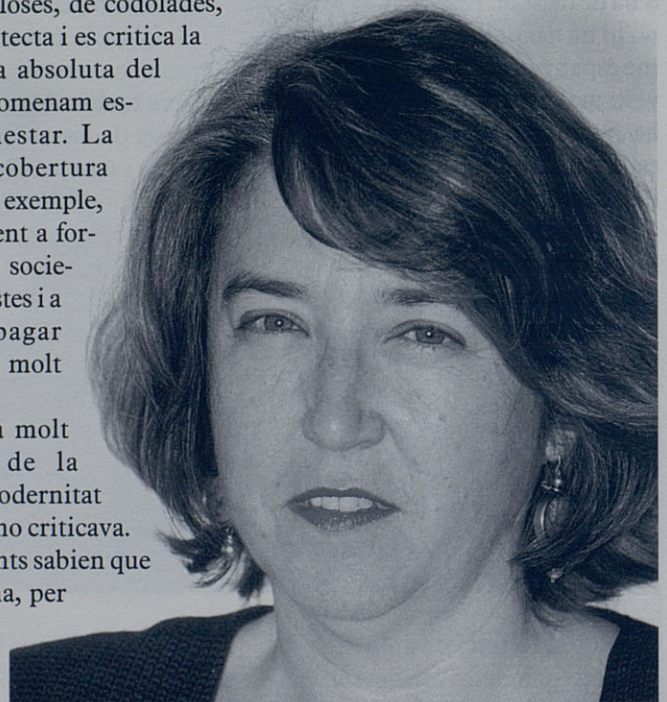
ver donat ensenyament gratuït, que era una reivindicació constant de les societats populars, com la Unió Obrera Balear, el Centre Obrer, la Protectora o la Defensora Sollerense, que feien una tasca pedagògica enorme, pel seu compte, sense cap ajuda ni subvenció estatal. La gent constata que l'Estat era molt eficient per recaptar, per endur-se'n

uns impostos tan odiats com els consums, però no gens a l'hora de donar serveis i cultura a la població. He publicat unes codolades que denunciaven, per exemple, la manca d'escolarització i l'explotació dels infants en el treball. I hi ha tota una cultura popular, de romanços de cec, de gloses, de codolades, en què es detecta i es critica la inexistència absoluta del que avui anomenem estat del benestar. La manca de cobertura mèdica, per exemple, forçava la gent a formar part de societats mutualistes i a haver de pagar unes quotes molt oneroses.

La gent era molt conscient de la manca de modernitat de l'Estat, i ho criticava. Pels emigrants sabien que a l'Argentina, per exemple, l'Estat complia

amb el seu paper assistencial; i a més hi havia una clara consciència de la manca de democràcia i d'autèntic liberalisme a Espanya. És en aquest sentit que l'Estat no integrava la població, però sí que hi havia una burgesia i una aristocràcia molt identificades amb l'Estat espanyol.

El ressò de molts dels textos que publicau en el vostre darrer llibre impressiona per la seva modernitat i actualitat. Per exemple, la citació que feu de Pere d'Alcàntara Penya que denuncia el fet que les Balears són la penúltima província pel que fa en inversions en educació, però de les primeres a l'hora de pagar l'odiat impost dels consums, recorda debats parlamentaris de fa

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 - PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 - Palma - Tel. 971 71 80 37

dos dies, en els mateixos termes. Sembla que ens trobam davant una constant secular d'espoliació i desinversió.

La tragèdia és que aqueixa denúncia no es tradueix en un moviment polític. Intentava explicar abans el procés d'integració i neutralització d'aquest magma popular de classes populars, petita burgesia i sectors de la burgesia que, en el segle XIX, s'organitza i és actiu, és completament minoritzat al llarg de les tres primeres dècades del segle XX. Això si deixam a part el moviment obrer que, d'altra banda, en el segle XX s'espanyolitza bastant. Com que allò que m'interessa saber és què succeeix entremig, ara estic estudiant els anys vuitanta i veig que, en aquell moment, aquesta burgesia industrial i comercial jugava la carta del republicanisme federal. Estic a punt d'acabar un llibre sobre la fundació de la Caixa de Balears, el 1882, i aquest projecte, la fundació de Sa Nostra, apareix molt unit als sectors republicans federals i al seu entorn, format per una sèrie de grups, no necessàriament polítics, però molt modernitzadors. I aquesta burgesia, connectada amb la petita burgesia, amb artesans i amb grups d'obres propers a la Unió Obrera Balear, tenia uns projectes molt modernitzadors: un dels quals fou "Sa Nostra", la Caixa de Balears, que des del principi es planteja com una societat molt moderna, i molt criticada des de Madrid perquè les dones podien fer imposicions i reintegraments sense necessitat de llicència marital, un fet

permès pel dret foral balear, però insòlit des del punt de vista madrileny. Altres projectes de l'època són l'escola mercantil, les primeres propostes de foment del turisme, la demanda del port franc..., i tot relacionat amb l'autonomisme, la reivindicació del dret foral, la Renaixença literària i cultural, l'autonomia municipal, el federalisme i reivindicacions de *self government* i de creació d'un parlament propi que posàs al dia el dret foral propi.

Crida l'atenció el gran suport electoral i social que, a final del segle passat, tenien els grups d'oposició autèntica al torn dinàstic: republicans, entitats obreres, etc.

És increïble. Sí, eren molt actius. Mira, en els anys 1881-1883, tenen majoria a l'Ajuntament de Palma. De 33 regidors, 13 eren liberals fusionistes, de Maura, i la resta, vint en total, una coalició de republicans i liberals dissidents. Aleshores, aquests grups s'uneixen i comencen a votar en contra de totes les propostes de l'equip de govern, unes propostes que, no t'ho perdís, eren de l'estil d'aquesta: demuntar el cos de peons caminers – els picapedrers que mantenien els camins – i crear un cos armat, amb el nom de *peones vigilantes camineros*, que, naturalment, van armats, no toquen ni una pedra ni un camí i es dediquen a anar a cer-

car vots. Aleshores, els vint regidors de la coalició opositora protesten, fan un escrit, declaren il·legal aquest cos i n'insten la dissolució. Com a resposta, el batle Pasqual Ribot convoca, d'un dia per l'altre, i sense convocar l'oposició,

«Un dels projectes més modernitzadors de la burgesia fou Sa Nostra»

un Ple, i, amb els seus tretze regidors, aprova el pressupost per pagar els *peones vigilantes*. I això, seguit seguit: l'enfrontament entre una majoria crítica i un batle de reial ordre i els seus tretze regidors en minoria. És a dir, que darrere la proposta modernitzadora que representen els republicans hi ha vots.

Tot i les mangarrufes del sistema.

Tot i les mangarrufes!

És a dir...

Que els anys setanta i vuitanta són de modernització, i en termes molt actuals. Pensem, per exemple, en l'emancipació de la dona: doncs aleshores hi havia muntat a Mallorca un congrés feminista impressionant, que finalment no arribarà a port; el krausisme, pensem en l'escola mercantil, una experiència sobre la qual s'ha parlat força, però no s'ha dit que s'hi feien classes de mallorquí i d'història de Mallorca..., és molt això!; el turisme: ja apareixen textos sobre

**ESPECIALISTES
 EN ARTICLES
 DE MUNTANYA,
 CÀMPING, ESQUÍ
 I ESCALADA**

**ES
 REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
 Palma
 Tel. 971 71 67 31
 Fax 971 71 85 97
refugi@detallsport.es

la necessitat de promoure'l. I societats bancàries amb projectes modernitzadors, creació d'un gran port d'abast mediterrani occidental, demanda de port franc per impulsar la industrialització, reforma del sistema penitenciari..., tota una

ren per iniciativa privada i amb un caràcter molt popular. Aquest fet va crear, en una generació, una autoestima enorme: «nosaltres no necessitam l'Estat», devien pensar.

Ara fa vint anys de la publicació de *Mallorca davant el centralisme*. Aleshores us queixàveu de la manca de bases per a la investigació his-

tòrica, tot estava per fer. Ara, en el pròleg de *Carnaval, codolades i teatre popular* Damià Pons cita un estat d'opinió segons el qual

ja hi hauria un excés de producció historiogràfica...

No trob que sigui un excés, però és vera que quan vaig començar no se'n parlava, del caciquisme, ni d'història econòmica, ni d'història del nostre dret... I ara? Tenim períodes bastant estudiats i períodes que encara s'han de treballar a fons. Dels segles XIX i XX tenim força estudis, però ens manquen coneixements sobre moments decisius, com aquests anys vuitanta del segle XIX, que són un període crucial perquè, com hem vist, és el temps d'allò que podria haver estat i no va ser.

«Els ferrocarrils de Mallorca foren els primers que es feren per iniciativa privada»

constel·lació de reformes, de projectes modernitzadors que la manipulació política que en fa el maurisme acaba neutralitzant a través de la vehiculació i la gestió dels interessos d'una manera personalista i caciquil, que no té res a veure amb el que seria l'activitat política en el marc d'un sistema de partits de tipus liberal. I tot aquell moviment queda neutralitzat durant moltíssim de temps i crec que, ara, per primera vegada en dècades, ha tornat a sorgir. Aquesta idea d'autosuficiència econòmica, que permet a un sector de la societat fer reivindicacions molt fortes davant el Govern, és d'aquella època, ja s'hi insinua. I fins ara, aquella modernitat no s'ha recollit.

Parlau de reivindicacions com la de la gestió balear dels aeroports, la del règim fiscal...

Sí, de l'autoconfiança que tenia aquella època i que ara rebrota, en certa manera. Imagina que els ferrocarrils de Mallorca varen ser dels primers d'Espanya que es fe-

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1

C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9

C.P. 07003

S'ARENAL

Pça Rul·lan Garcies, 5

C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7

C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9

C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34

C.P. 07013

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A

C.P. 07013

SON FORTEZA

St. Isidre Llauredor, 25

C.P. 07005

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3

C.P. 07010

GÈNOVA

Barranco, 22

C.P. 07015

SON GOTLEU

Regal, 105

C.P. 07008

EL TERRENO

Núvol, 1

C.P. 07015

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3

C.P. 07007

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1

C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27

C.P. 07012

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104

C.P. 07002

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31

C.P. 07199

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4

C.P. 07001

SON CLADERA

Cala Serena, 3

C.P. 07009

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2

C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Alcàntara Penya, 11

C.P. 07006

Miquel Àngel Sancho

«La posada en marxa d'una ràdio fórmula en català divulgarà la nostra música»

ANTONI OLIVER

Miquel Àngel Sancho (Palma, 1952) va posar en marxa fa quasi vint anys el segell discogràfic Blau, que ara és una empresa veterana i que ha aconseguit sobreviure editant discos en català.

Creu que el problema essencial que té la música catalana és la manca de difusió i aposta per la creació d'una ràdio fórmula en català que doni sortida a la producció discogràfica d'aquí. Des que va néixer Blau han passat quasi vint anys i, a través d'aquest segell, es pot seguir una bona part de la història musical dels darrers vint anys de les Illes i també de Catalunya.

Com va néixer Blau?

Blau, com a discogràfica, va néixer l'any 82, i com a botiga, l'any

80 al carrer Estanc. En una sèrie de contactes amb músics es va plantejar la possibilitat de crear una discogràfica. En principi, va néixer sense grans pretensions. El primer disc va ser de Joan Bibiloni, *Joana Lluna*, que va ser el que va provocar que es fes la discogràfica. Amb Bibiloni férem *Joana Lluna* i cercàvem casa editora, però, encara que hi havia una bona acollida, no acabava de sortir ningú que s'hi decidís i férem nosaltres la discogràfica. Així començarem.

Després férem un disc de *jazzfusion* molt bo de Jorge Pardo i més tard *Càrritx i roses* de Tomeu Penya, que va demostrar que aquí una empresa editora tenia futur, perquè l'èxit de *Càrritx i roses* va ser impressionant i això significava que hi havia un públic esperant coses cantades en mallorquí i de gent d'aquí. Això ens va fer veure que hi havia possibilitats.

I ja dueu més de 200 títols editats.

Hem editat 250 títols. Va coincidir que, quan començàvem a editar bastant, a Barcelona, per diverses circumstàncies, varen desaparèixer les discogràfiques. És l'època en què desapareix Belter, Edigsa, Ariola, i també, sense voler, ens trobam que molts d'artistes catalans volen editar amb nosaltres. En principi els editam com a Blau i, més endavant, feim Dismedi amb gent de Barcelona, encara que en som els accionistes majoritaris. Des de 1989, amb la creació de Dismedi, hi passam directament tot el que no és d'àmbit balear.

Què és el darrer que heu editat a Blau?

El disc de Música Nostra en directe i un disc de gent jove, d'un grup de Menorca, Saldaira. Després sortirà el disc nou de Biel Majoral, el segon. Biel Majoral no havia editat mai, llevat d'unes cassetes quasi domèstiques. Biel Majoral no era partidari d'editar, però, quan va veure el CD de Guillem d'Efak que recollia tota la seva producció discogràfica, va veure que era una llàstima que tota aquesta feina cultural i musical quedàs oculta. Fa dos anys va fer un títol memorable, amb una portada de Miquel Barceló, *Vou veri vou*, i ara publicarà el segon. Quan li vagi bé sortirà el tercer, perquè ell treballa al seu ritme, però gràcies a aquests discs molta gent que no l'ha escoltat mai tindrà l'oportunitat de fer-ho.

El de Guillem d'Efak va tenir molta acceptació?

Aquests tipus de discs tenen una certa acceptació i aquesta varia poc, ja saps el que es vendrà, fora d'aquestes coses puntuals, com per exemple Ossifar en el seu moment, que va rompre, però això són històries que no tenen res a veure amb la música, sinó amb modes o fenòmens sociològics. Com a norma les vendes estan bastant limitades. El disc de Guillem d'Efak hauria d'haver tengut una venda de 5.000 exemplars i varen ser 2.000, i és un bon resultat. Falta sensibilitat en aquests temes i, sobretot, hi ha un problema molt gran que és com arribar a la gent. Aquí no tenim ràdios.

Manca una ràdio fórmula especialitzada en aquest tipus de mercat?

S'ha de fer. S'ha de fer una ràdio fórmula oberta, universal, no s'ha de fer una ràdio fórmula tancada, únicament amb la nostra cultura i la nostra música, perquè seria avorrit. El que sí és important és que entre d'altres músics, estils i produccions, hi entrin també les nostres, així la gent adquireix un hàbit i, quasi sense que se n'adoni, compta amb les nostres coses. Passa el que va passar a Catalunya quan va començar RAC 105, que

per a nosaltres va ser bàsica. Perquè darrere d'un disc de Bruce Springsteen sonava Enrique Arnáez, Tomeu Penya, i el públic ho trobava d'allò més normal. És a dir, el que importa no és que els discs estiguin dins un apartat especial de música catalana, sinó que sonin com a supervendes, que estiguin d'una forma normalitzada al mercat. Aquí manca una ràdio fórmula i programes especialitzats en estils musicals. Per exemple, Música Nostra o Biel Majoral és un tipus de material musical que has de fer conèixer amb una sèrie d'explicacions. No tan sols has de posar la cançó, sinó que s'ha de donar una explicació. Aquests són uns tipus de programes que no trobes a cap ràdio ni una.

Crec que el Govern s'ha plantejat algun tipus d'iniciativa en aquest sentit.

Sé que estan estudiant la manera de donar sortida a una ràdio

d'aquestes característiques. Però avui en dia les ràdios fórmules estan totalment automatitzades i també es tracta de, com deia, donar algunes explicacions. A Mallorca tenim moltes emissores, però no n'hi ha cap que faci aquest tipus de programació, són inútils per a nosaltres. La televisió pública en aquest sentit és una vergonya, mai no han vingut a la presentació d'un disc, només una vegada, i perquè el disc era del porter del Mallorca. La música està marginada. Telenova sí que hi fa un esforç i Canal 4, a vegades, en treu alguna cosa. Aquest és el panorama, la problemàtica de difusió de la música. Però a altres països les emissores locals tenen més pes; a França, per exemple, les emissores locals són molt importants, tenen molta força. Aquí hi ha tres emissores que ocupen tot el ventall de la població i les emissores locals petites al final imiten això, malament.

Societat

Les institucions donen suport econòmic a la producció discogràfica en català?

Puntualment he demanat doblers per fer campanyes de promoció i sí s'ha aconseguit suport, però aquest suport econòmic a l'edició no és bàsic. El

tres ens vàrem apuntar a la iniciativa. Aquesta col·lecció de Compositors de les Illes Balears, que ara du cinc discs al carrer, en venda és molt minoritària, però se li ha donat una difusió pertot i després tenim un document històric. Ara s'aprofita una infraestructura i es fa conèixer una música important, clàssica. Aquesta tasca i la de recuperar edi-

ral, musical en aquest cas. Gràcies a algunes persones que han fet aquestes tasques de recopilació, la música de les Balears es pot divulgar, per exemple, a fires i certàmens internacionals i la gent de fora veu que s'han fet moltes coses, perquè musicalment s'ha fet una tasca important. Si a més tenguéssim promoció, seria fantàstic.

Miquel Àngel Sancho va posar en marxa fa quasi 20 anys el segell Blau

que s'ha de fer, a part que les nostres ràdios i televisions posin la nostra música, és donar una cultura bàsica a la gent. Un altre agent provocador de cultura que ara està totalment adormit és l'Ajuntament de Palma, que ja fa anys que no fa res, almenys en tasca cultural. Varen fer algunes coses al principi per dissimular, però ara no fan res de res. Fan un concurs de rock, però tan mal fet que no té cap repercussió ni res. Donen uns duros al guanyador perquè editi un disc. Li donen vuit-centes mil pessetes, perquè editi el disc i no emprengi més, això és el que fan. Ells haurien de provocar una acció cultural, però és una vergonya, és patètic. L'Ajuntament hauria de ser un agitador cultural constant.

També heu fet una tasca de recuperació de la música clàssica mallorquina.

Això va ser una iniciativa de Damià Pons, de fa tres anys, que va reunir una grup de gent i va dir: senyors, aquí tenim una sèrie d'autors que la gent coneix només perquè n'hi ha el nom en una plaça o en un carrer, i nosal-

cions antigues, com per exemple ara la de Traginada, de Menorca, a mi m'agrada molt. També vaig editar l'obra completa de Joan Ramon Bonet i els primers discs de Maria del Mar. Hem recuperat produccions antigues que passaran a la història, formen part del nostre patrimoni cultu-

Surten autors nous?

Si la cosa va bé, la gent es relaxa i ara com que hi ha un bon moment, la gent el que cerca és el punt comercial, una poc de fama amb poc esforç. Artísticament, el nivell és baix i, gràcies a la nova tecnologia, això es dissimula. Però això són cicles. Hi ha gent que cerca altres coses en el folk i el pop. Hem passat una sèrie d'anys d'imitacions i d'aquí a poc temps hi haurà, a nivell local, un bon material.

Blau ja ha editat 250 títols.

erco
leta
Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta
Gianni Rodari

XXII Premis BALDIRI REIXAC

D'estímul i reconeixement de l'escola catalana

VEREDICTE 1999-2000

FUNDACIÓ
JAUME I

PREMIS A LES ESCOLES

14 premis de 500.000 pts. cadascun

C.P. INSPECTOR DR. JOAN COMAS CAMPS d'Alaior (Menorca)

C.P. EL ROMERAL d'Alcoi (l'Alcoià, País Valencià)

IES PARE EDUARD VITÒRIA d'Alcoi (l'Alcoià, País Valencià)

CEIP BAC DE CERDANYA d'Alp (La Cerdanya)

CEIP JOSEP CARNER de Badalona (Barcelonès)

ESCOLES MINGUELLA de Badalona (Barcelonès)

COL·LEGI EL CARME-VEDRUNA de Manlleu (Osona)

CEIP JOSEP ORRIOLS I ROCA de Moia (Bages)

CEIP CASTELL CIURÓ de Molins de Rei (Baix Llobregat)

CEIP JOSEP M. SOLER de Montbrió del Camp (Baix Camp)

COL·LEGI PIUS XII de Palma de Mallorca

CEIP COLLBAIX de Sant Joan de Vilatorrada (Bages)

ESCOLA PIA de Terrassa (Vallès Occidental)

ZER RIU AVALL de Tivenys i de Bitem (Baix Ebre)

PREMI ALS MESTRES I ALS PROFESSORS

1 premi de 1.000.000 pts. i ajut a l'edició de 500.000 pts.

Ha estat atorgat al treball

UN TRES I FORA! de Neus Sagar, Elisabet Sagar, Pere Nogué i Montserrat Forcada, de Girona
Per ser un treball d'ensenyament de la sardana, interdisciplinari, complet i ben estructurat, que proposa, amb una visió innovadora, una gran varietat d'activitats motivadores, adreçades a l'ensenyament secundari, que pot contribuir a la difusió de l'aprenentatge de la nostra dansa a l'escola.

Menció especial sense dotació econòmica, al treball

EXPRESSIÓ ORAL PER A NO CATALANOPARLANTS de Carme Monegal Mirambell, de Tarragona
Per la quantitat i la qualitat d'activitats d'aprenentatge, que poden ser de gran utilitat per als professionals de l'ensenyament de la llengua oral per a no catalanoparlants en diferents àmbits educatius.

PREMIS ALS ALUMNES

60 premis de 100.000 pts. cadascun

EDUCACIÓ INFANTIL I CICLE INICIAL

Hola, poesia!
Alumnes de P-5 d'educació infantil del CEIP Eugeni d'Òrs, de Vallès

Reis
Alumnes de 1r i 2n curs de cicle inicial del CEIP Teresa Salvat Llauro, de l'Aleixar

El peix presumit
Alumnes de P-5 d'educació infantil de l'Escola Cooperativa el Puig, d'Esparreguera

La llegenda del Pont del Diable de Martorell
Alumnes de 2n curs de cicle inicial del CEIP Juan Ramón Jiménez, de Martorell

Menú poètic de can Llepaflis: Bon profit!
Alumnes de 1r i 2n curs de cicle inicial del CEIP Moli de Vent, de Torredembarra

Taller de contes
Alumnes de P-4 d'educació infantil del Col·legi Sant Josep, de Tàrraga

Picasso: Paisatge exterior i interior
Alumnes de P-3, P-4 i P-5 d'educació infantil del CEIP El Turó de Montcada i Reixac

A Aldaia la canalla
Alumnes de 2n curs de cicle primer de primària del Col·legi Públic Platero y yo, d'Aldaia

La taronja, un estudi arrelat al medi
Alumnes de P-4, P-5 i 1r d'educació infantil del Col·legi Públic Verge dels Desemparats, d'Oliva

CICLE MITJÀ I SUPERIOR

Plats... per llepar-se els dits
Alumnes de 3r i 4t curs de primària del CEIP Sant Josep de Calassanç, de Sùria

Al bosc amb els cinc sentits
Alumnes de 3r curs de primària del Col·legi Nostra Senyora del Carme, de Ripoll

Estudiant la previsió del temps a la Masia de Ben Viure
Alumnes de 6è curs de primària del Col·legi Nostra Senyora del Pilar, de Manresa

Esglésies del Bages
Montserrat Ribera Parera, alumna de 6è A de primària del Col·legi La Salle Manresa, de Manresa

El delta de l'Ebre, alumnes de 5è de primària
Frases i dibuixos a bell raig, alumnes de 6è de primària del CEIP Escola Montsant, de Reus

Coneixença d'una autora: Mercè Canela
Alumnes de 5è i 6è de primària del CEIP Barufet, de Barcelona

Refranyos
Alumnes de 5è i 6è de primària del Col·legi Mare de Déu del Carme, de l'Espluga de Francolí

En temps dels avis
Alumnes de 5è i 6è de primària del CEIP Rocafonda, de Mataró

Toca, toca...
Alumnes de 5è i 6è de primària del Col·legi Joaquima de Vedruna, de Terrassa

De llunes i d'amors
Alumnes de 5è i 6è de primària de l'Escola Gavina, de Picanya

Criatures misterioses
Alumnes de 6è de primària del CEIP Pau Vila, d'Esparreguera

ESO

Punsola. El poeta 50 anys després...
Alumnes de 1r d'ESO de l'IES El Turó, de Mataró

Homenatge: Miquel Martí i Pol
Alumnes de 2n d'ESO de l'Escola Santa Maria, d'Artés

Els colors de la natura
Música de colors. Colors de música
Alumnes de 2n d'ESO de l'Escola Cooperativa el Puig, d'Esparreguera

L'art de la pedra en sec a Vinyebre
Alumnes de 2n d'ESO de l'IES de Flix

Els escurçons a la Garrotxa
Alumnes de 2n d'ESO de l'IES La Garrotxa, d'Olot

Coneguem el món dels trobadors
Alumnes de 3r d'ESO del Col·legi Cardenal Vidal i Barraquer, de Cambrils

Episodis de la nostra història
Alumnes de 3r d'ESO del Col·legi Calassanç, de Barcelona

Meteorologia popular: El clima de la Garrotxa a través de les dites populars
Alumnes de 3r d'ESO de l'IES la Garrotxa, d'Olot

Testimonis de la Industrialització
Alumnes de 3r d'ESO de l'IES Antoni Pous i Argila, de Manlleu

Rondalles i llegendes de Menorca
Alumnes de 3r d'ESO del Col·legi Nostra Senyora de la Consolació, de Ciutadella de Menorca

Auques de la història de Formentera
Alumnes de 3r d'ESO de l'IES Marc Ferrer, de Formentera

Claus perdudes
Alumnes de 3r d'ESO de l'IES Antoni Pous i Argila, de Manlleu

Nervis, insomni... per què?
Alumnes de 4t d'ESO del Col·legi La Salle-Manlleu, de Manlleu

L'ahir, avui
Silvia Pagès i Martínez, alumna de 4t d'ESO de l'Escola Tabor, de Santa Perpètua de Mogoda

BATXILLERAT I FP

Submergits en una "microsocietat" aquàtica, d'Anna Serra Clusellas i Mireia Colell Sabata
Projecte d'una finca ecològica i autosuficient, de Núria Sala Vilajosana
Prevençió d'incendis forestals, de Núria Barcons Campmajo i Yolanda Casado Melero
Alumnes de 2n de batxillerat de l'IES Sant Ramon, de Cardona

La música, una nova religió per als adolescents del s.XX?, de Lluís Marco i Planells
Estudi immunològic en una població jove catalana. Utilització del multitest IMC, d'Iria Grande i Fullana
Alumnes de 2n de batxillerat de l'Escola Sant Gregori, de Barcelona

Vehicle R/C comandat per PC, de Lluís Batlle Rossell

La destapadora, de Lluís Olivet Cos
Estudi de les transformacions del mas "La vila" de la Vall de Bianya, de Joan Descals i Rabat
Alumnes de 2n de batxillerat tecnològic de l'IES La Garrotxa, d'Olot

Pastissos per diabètics, de Nuri Pujol Feixas
Cervells que envolteixen massa de pressa, de Mireia Coromina i Portas
Microorganismes supervivents: bacteris que resisteixen la pasteurització, de Judit Coromina i l'Espuña
Alumnes de 2n de batxillerat de l'IES La Garrotxa, d'Olot

Tintin a la lluna (anàlisi de les tècniques narratives i dels aspectes científics d'un còmic), d'Alba Colomer Padrosa
Una mica de dialectologia: la parla de la Garrotxa, de Montserrat Rodeja i Picart
Alumnes de 2n de batxillerat de l'IES La Garrotxa, d'Olot

Història del calçat, de Pol Da Silva Soler
El cinema català, d'Esther Alarcón Lladó
Alumnes de 2n de batxillerat del Col·legi La Presentació, d'Arenys de Mar

Els fondos, de Clara Coll Lladó i Francina Sintas Nicolau
Alumnes de 2n de batxillerat de l'IES Els Tres Turons, d'Arenys de Mar

Fora mal de cap!, alumnes de 1r de batxillerat
Vestigis del passat, de Sandra Parés Parladé, alumna de 2n de batxillerat
Col·legi La Salle, de Manlleu

La transició espanyola des de l'acudit
Alicia Rodenas Balbín, alumna de 2n de batxillerat de l'IES Antoni Pous i Argila, de Manlleu

Inserció laboral dels alumnes de FP d'administratiu
Sheila Cabanillas Pérez, alumna de 2n de batxillerat de l'IES Esteve Terradas, de Cornellà

El malson de Kafka. Exposició, anàlisi i crítica de cinc mites universals del cinema i la literatura de terror

Joan Naharro i Via, alumne de 2n de batxillerat de l'IES Eugeni d'Òrs, de Vilafraanca del Penedès

Suro en taps, a grapats
David Pérez i Feixas, alumne de 2n de batxillerat de l'IES Carles Riba, de Barcelona

Estudiar al Satorras (Anàlisi comparativa de tres generacions d'estudiants: 1966-1979-1998)

Jonc Tarrés i Bartolí, alumne de 2n de batxillerat de l'IES Alexandre Satorras, de Mataró

CICLES DIVERSOS

El temps
Alumnes de P-3 a 6è de Primària del CEIP Les Moreres, de Les Pobles-Aiguamúrcia

Medi ambient: Plantes útils a l'home
Alumnes de tots els nivells del CEIP Maria Borés, de La Pobla de Claramunt

Masos del nostre terme, alumnes de cicle mitjà i superior
Els masos, alumnes de cicle inicial i mitjà
CEIP Teresa Salvat Llauro, de l'Aleixar

Recull de poemes i contes
Alumnes de cicle mitjà i superior del CEIP La Sedeta, de Barcelona

Fem realitat el nostre somni
Alumnes de tots els nivells del Col·legi La Salle, de Manlleu

Poemes Sant Jordi 1999
Alumnes de diversos nivells del CEIP d'Alfès

Reciclem - reduïm - reutilitzem
Alumnes de tots els nivells de la ZER Baix Gaià, del Catllar

Antigona: una realitat cultural
Alumnes d'ESO i batxillerat de l'IES Antoni de Martí i Franquès, de Tarragona

Libre gran de la setmana cultural: Contes pintats, contes contats
Alumnes de 5è i 6è de primària i 2n d'ESO del C.P. Taquígraf Martí, de Xàtiva

Homenatge a Miquel Martí i Pol (poesia per a menjar)
Alumnes de diversos nivells del C.P. Garganes, d'Altea

Rondalles mallorquines
Alumnes d'educació infantil i primària de CIDE, de Palma de Mallorca

EDUCACIÓ ESPECIAL

De l'hort al pot
Alumnes d'educació especial del Col·legi Sant Jordi, de Jesús-Tortosa

Del reciclatge al disseny
Alumnes d'educació especial de l'Escola-Taller Xalest, de Sabadell

COMITÈ ORGANITZADOR

Joan Triadú, President
Montserrat Carulla, Fundació Jaume I
Josep González-Agàpito, Fundació Jaume I
Carme Alcoverro, DEC d'Òmnium Cultural
Joaquim Arenas, Vocal

JURAT

Carme Alcoverro i Pedrola, Rosa Boixaderas i Sáez, Josep González-Agàpito, Filo Farré i Anguera, Montserrat Fons i Esteve, Dolors Freixenet i Mas, Roser Galceran i Folch, Bartomeu Palau i Rodon, Montserrat Alicia i Figueras

Premis Baldiri Reixac

Aribau, 185 - Telèf. 93-200.53.47
08021 BARCELONA

Ruberts, un llogaret del Pla de Mallorca

GASPAR VALERO

Ruberts és un llogaret del Pla de Mallorca. Forma part del terme de Sencelles i està situat vora la carretera vella de Sineu. Segons dades de 1991, el formen 29 cases, amb 28 habitants censats.

El nom de Ruberts prové molt probablement d'un personatge de la família Roberts o Ruberts, de Tarragona, que participà en la conquesta de 1229, i en el repartiment li pertocaren tres alqueries veïnes de Pina i tres alqueries del terme de Sineu. El 1578, a Ruberts hi havia quatre possessions, conegudes totes amb el mateix nom del llogaret. L'agricultura era l'activitat bàsica de Ruberts; majoritàriament era una producció cerealícola, amb llegums i, modernament, ametlers, garrovers i figueres, com també un complement ramader de bestiar oví. L'any 1860, hi vivien 159 habitants, repartits en 31 cases. El 1960, just abans de l'abandonament generalitzat, hi residien 122 persones.

Començam la descoberta del llogaret per l'**església de la Mare de Déu del Carme**. El temple fou edificat en la segona meitat del segle XVIII, en terrenys de Son Jordà, cedits per la família Sard, propietaris aleshores de la finca. A iniciativa del rector de Sencelles, Bartomeu Verd i Falcó, es col·locà la primera pedra de l'església el 15 de maig de 1768. L'oratori es beneí el 25 de novembre de 1770. Els veïns contribuïren a l'edificació del temple amb aportacions dels seus béns i, a més, hagueren de pagar 10 quarteres de blat al capellà encarregat dels serveis religiosos. Els anys 1909 i 1910, el temple fou ampliat i, el 1985, fou restaurat. La façana presenta un portal major aixecat sobre quatre graons; els brancals mostren dues columnes corínties i, sobre la llinda, un timpà buit tancat per tres arquivoltes d'arc rodó, llises i de marès. Més amunt, un rosetó o claraboia cir-

Església de la Mare de Déu del Carme.

cular, atrompetada, conté un vitrall amb la representació de la Mare de Déu del Carme intercedint per les ànimes del Purgatori. La testera es configura amb la definició dels dos aiguavessos, ornamentats amb una arqueria d'arquets rodons cecs (un total de 29). Al capdamunt, com a coronament de l'edifici, hi ha una creu de pedra. El lateral exterior de la dreta, situat dins propietat de Son Jordà, permet veure l'espaldana de la campana; també és factible observar-hi la diferent textura del material emprat per a l'ampliació de 1909.

S'accedeix a l'interior del temple per un escanzell de fusta. La nau té coberta de volta de canó i quatre capelles laterals per costat, obertes

Sa creu.

amb arcs rodons, excepte les del primer tram; no hi ha tribuna del cor. Les voltes de la nau marquen les dates de construcció dels diferents trams: l'arc toral d'entrada al presbiteri du la data de 1770; el quart i tercer trams mostren la data de 1807, mentre que el segon porta gravat l'any 1909, producte de l'engrandiment de l'oratori.

El presbiteri s'aixeca dos graons sobre la nau. Rere l'altar, el retaule major és d'estil classicista; s'aixeca damunt un sòcol de fusta que mostra sis arquets cecs; la part central presenta dues pilastres jòniques que emmarquen un llenç que representa la Mare de Déu del Carme donant l'hàbit carmelità a sant Simó Stock. A l'àtic hi ha un

medalló amb una pintura de sant Antoni Abat. Davant l'altar, al costat de l'Evangeli, s'aixeca un faristol de pedra, amb l'escut carmelità. A l'esquerra del presbiteri, en el parament perpendicular a aquest, vora la capella de sant Pere, hi ha un petit nínxol amb una imatge de la Mare de Déu del Carme. A la dreta del presbiteri, un portalet de llinda dona accés a la sagristia, un petit espai que conté la imatge d'un santcris, un talla de sant Antoni i els goigs de la Mare de Déu del Carme.

Les capelles del costat de la dreta o de l'epístola són les següents: la primera, oberta en un arc rebaixat, més baix que els de les altres, és la del Sant Crist. La segona és la de la Mare de Déu de Lluc; conté una imatge petita de la titular que data de l'any 1964. La tercera capella de la dreta és la del Nom de Jesús; conté una pintura de la Circumció, obrada entre els anys 1574 i 1578, atribuïda a Mateu Llopis Oliver (també conegut com a Mateu López fill). És un oli sobre taula restaurat l'any 1984; la pintura de

Itineraris

mostra l'anagrama de Crist (IHS) i figura tres nivells, el de més amunt, el Cel; el del centre, la Terra, amb l'escena de la Circumcisió, i el de més avall, l'Infern. La quarta capella és la de la Mare de Déu del Roser, amb una pintura amb la titular envoltada dels misteris del Rosari. A l'entrada de la capella hi ha una imatge de la beata Francinaina Cirer; es tracta del motlle de la talla localitzada a l'església parroquial de Sencelles, obra per l'escultor Mateu Forteza.

Les capelles de l'esquerra o de l'Evangeli són les següents: la primera és un espai sense arc que conté un confessional de fusta embotit en el mur. La segona és la de la Immaculada, amb una pintura que mostra la Puríssima envoltada d'àngels i dels símbols de la lleta-

nia mariana. La tercera capella és la del Sagrat Cor, amb imatge situada dins un nínxol en la paret, amb coberta copinyada i, com a marc, dues pilastres estriades i entaulament llis. La quarta és la de sant Pere, amb una pintura del titular amb la inscripció «Pintat a devoció de lamon Pere Aloy, 1772».

Les cases de la possessió de Son Jordà

actualment serveixen com a hostatge d'agroturisme, per a la qual cosa s'han habitat recentment. Se situen vora l'església de Ruberts, amb entrada per una portalada nova que arranca del mur de la dreta de l'església. La façana principal, molt allargassada, s'orienta al sud; té alçat de dues plantes i s'aixeca davant una carrera empedrada i un jardí amb pins, palmeres, xiprers, iuques i alguns elements moderns, com una pista de tennis i una piscina. El portal forà és d'arc rodó adovellat, emmarcat de carcanys i bastit en pedra maresa; flanquegen el portal dos pedrisos laterals. Més a l'esquerra, hi ha un altre portal, amb un arc escarser i amb una porta amb portelló tancat per un vidre. A la planta baixa, en total, hi ha set finestres, de les quals les dues més occidentals, a la dreta, són atrompetades. A la segona planta, s'hi arrencaren vuit finestres, amb ampit. A la part del fons de la carrera, hi ha un coll de cisterna, amb coberta o capella piramidal. En el lateral de la banda de llevant, a la dreta si miram la façana,

hi ha un portal de llinda, de bones dimensions, que dona accés a l'antic celler; és de planta rectangular i té un arc rebaixat longitudinal.

De l'interior, restaurat i condicionat per a la categoria d'establiment d'agroturisme, destacam la divisió en dos aiguavessos, separats per un arc rebaixat; l'aiguavés de darrere té un portal, que comunica amb el corral o jardí posterior, i l'escala, que condueix al primer pis.

Son Jordà apareix documentada l'any 1578, amb el nom de los Ruberts; aleshores era de Joanot Jordà, de la família del qual la finca prengué el nom definitiu, i es valorà en 2.200 £. En el cadastre de 1694 era propietat de Francesc Antic i es valorà en 4.300 £. El 1742 era del mercader Jaume Sard Lledonet; comptava amb un oratori privat amb un retaule de Nostre Senyora del Roser i tenia celler; era dedicada a vinya i a conreu de cereals (GEM, VII, 208-209). L'any 1768 el propietari donà a l'església les terres per construir l'oratori públic de Ruberts. L'any 1859 apareix la possessió a nom de Jaume Sard, amb una superfície de 47 quarterades. Fins fa poc temps, la finca era de la família Perelló Oliver. L'any 1994 les cases es convertiren en local d'agroturisme.

Per conèixer més a fons Ruberts, plantejam un passeig que recorre la majoria de cases del llogaret. Aquestes encara mantenen la numeració que les identifica oficialment. La **plaça de Ruberts**, a més de l'església i de Son Jordà (casa núm. 1), compta amb les cases de Can Carrió (núm. 2), a l'esquerra de l'església, al fons d'un carreró particular. També a l'esquerra de l'església, però davant la plaça, hi ha la casa anomenada sa Plaça (núm. 3), amb dues plantes d'alçat, portal rodó i, a l'interior, el camí de bístia, emmacat, que conduïa a les estables, situades antigament a l'esquerra del començament del segon aiguavés. Al lateral nord de la plaça, vora el camí de Montuïri, hi ha la casa dita ses Cases Noves

Can Mateu (núm. 4), amb alçat de dues plantes i portal d'arc rodó adovellat, amb carcanyol. A ponent, a la nostra esquena si miram la façana de l'església, al costat del camí de Montuiri, hi ha les cases de Can Mateu (núm. 5); tenen façana orientada a migjorn, amb alçat de dues plantes i portal forà d'arc rodó; al costat de la plaça i del camí, s'hi situa un antic cup de vi. A migjorn de la plaça, a la dreta si miram l'església, tenim l'edifici conegut amb el nom del convent de ses Monges (núm. 6), ocupat entre 1935 i 1960 per la congregació de les Germanes de la Caritat; més tard, l'edifici acollí el Teleclub. Davant la façana hi ha el pou públic de Ruberts, amb brancals i arc rodó de pedra, i coll de secció circular; a la vora, s'alça un esponenterós lledoner.

Abandonam sa Plaça i avançam cap al sud, a l'esquerra si tenim l'església a la nostra esquena. Ben aviat, deixam de banda la continuació del camí de Montuiri, que discorre inicialment cap a les contrades de Pina. Dins aquest camí, no gaire enfora, hi ha la casa dita s'Aigovés. Continuem cap a l'esquerra, pel carrer que coincideix amb la **carretera de Lloret**; mentre, a la dreta, molt a prop del camí de Montuiri, tenim Can Tià (núm. 7). També a la dreta del camí de Lloret, s'aixeca Can Costa (casa núm. 8). Té la façana principal a la part oposada al carrer, orientada a migjorn; presenta alçat de dues plantes, amb portal forà rodó, amb una cisterna a l'esquerra i un colcador rústic a la dreta. Continuem pel camí de Lloret, amb un marge a l'esquerra amb taperes i lledoners, i també amb magraners pels costats, fins que arribam a Can Baixet (núm. 9), situada a l'esquerra. Té façana amb dues plantes d'alçat, amb portal rodó, un pedrís a l'esquerra i un colcador a la dreta; mostra restes de decoració geomètrica a la façana. Després de Can Baixet, abans de voltar pel carrer que surt a la nostra esquerra, trobam en la continuació del camí de Lloret, a l'esquerra, les cases de Son Durí (núm. 11) i de Can Pintat (núm. 12), per on continua el camí de Lloret. Tornam enrere alguns metres i, abans de Can Baixet, voltam a la nostra dreta pel carrer propi de

Ruberts. A la dreta trobam Cas Sabater i ses Cases d'Allà Baix, i a l'esquerra Ca na Borrassa; seguida de Can Coranta (núm. 16), amb dues plantes d'alçat i portal de llinda; després, hi ha Can Calussa (núm. 17), fent cantonada, i amb un lloer i un baladre com a ornamentació. A la dreta, tenim l'edifici conegut amb el nom de sa Rectoria, que acull el Centre d'Animació de Ruberts. Al fons d'un camí propi, observam les cases de Can Bosch, mentre que el carrer volta a l'esquerra. En aquesta nova posició, a la dreta trobam Can Catanyet (núm. 19), seguida de Ca n'Alomar (núm. 20), ara amb el nom de Ca Nostra; després ve Cas Pobil (núm. 21). També a la dreta, s'alça Ca l'Amo Sebastià, rere

una carrereta; apareix reformada, amb alçat de dues plantes, portal escarser i, com a detall, un rellotge de sol de pedra a l'angle superior dret. Mentre, a l'esquerra queda Can Guedet. El carreró volta inicialment a la dreta, amb la casa de Can Pau al costat dret, i volta novament, aquesta vegada a l'esquerra. A la dreta surt un caminet, mentre a l'esquerra apareixen les cases de sa Rota (núm. 24) i de Can Lluc (núm. 25). El carrer continua sense construccions fins que enllaça amb el camí principal d'accés a Ruberts, anomenat en aquest tram camí de Montuiri. En aquesta posició, davant tenim la casa nova dita es Fasser; més a la dreta, es troben les cases de sa Creu i s'Hostal.

Relojería Española S.L.

Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
LONGINES
SWISS WATCHES

⌚
TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

CK
Calvin Klein watches

Hamilton
AMERICA'S TIMEKEEPER SINCE 1892

⌚
PIERRE BALMAIN
SWISS WATCHES

swatch
SWISS MADE

NOVA ADREÇA

Plaça de Cort 14
Tels.: 971 721 563 - 971 724 344
Fax.: 971 714 369

Tendències

“Scream” perjudica seriosament la salut

MATÍAS VALLÉS

L'autor de l'article és de l'opinió que les pel·lícules de la sèrie *Scream* compleixen un paper terapèutic encara que perjudiquin seriosament la salut de l'espectador

Si no hi hagués les pel·lícules de la sèrie *Scream*, es registrarien en el Planeta el mateix nombre d'assassinats. Però no hi hauria a qui adjudicar-los, per la qual cosa les sanguinolentes produccions de Wes Craven compleixen un paper explicatiu, si més no terapèutic. Ja que no pot evitar els crims dels seus adolescents, la societat occidental embogida —no sabem si està embogida, però en un article sobre terror queda molt bé donar-ho per suposat— n'ha trobat un inductor. A més d'una disculpa per als autors, menys lancinant que atribuir les seves tendències homicides a un excés d'afecte o desafecte dels seus progenitors. La independència absoluta de l'activitat

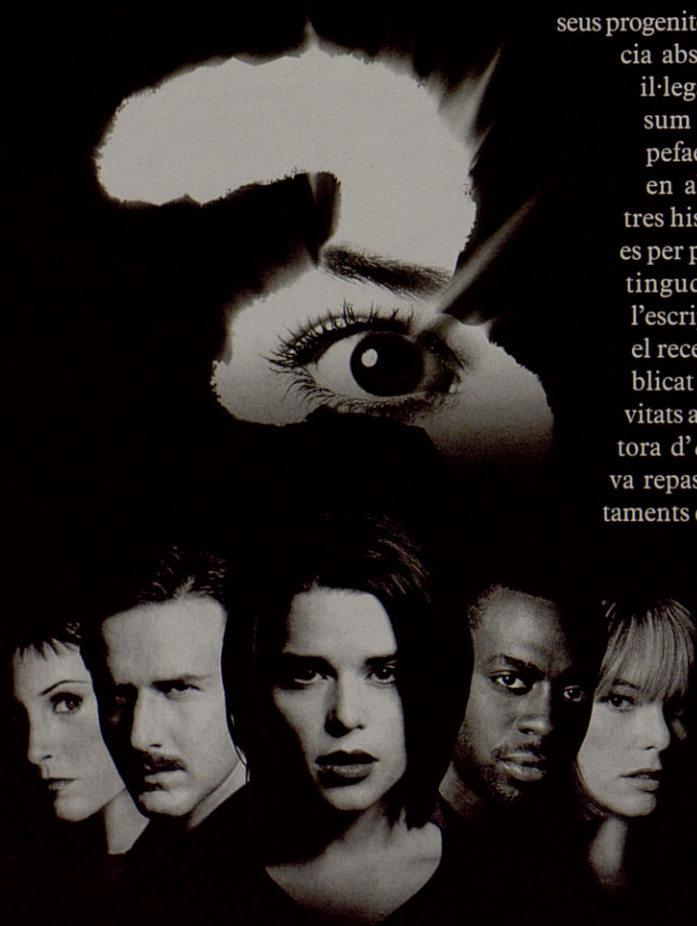
il·legal respecte al consum d'espectacles estupefaents es documenta en abandonar les nostres històries momentànies per passar a l'anàlisi detinguda. Així va operar l'escriptora P.D. James en el recent diari que ha publicat sobre les seves activitats al llarg de 1997. L'autora d'*Una certa injustícia* va repassar tots els segrestaments de nins registrats en

el Regne Unit al llarg del segle XX. El recompte demostra que la xifra està estabilitzada, sense cap canvi apreciable. Evidentment, la creadora del

detectiu Adam Dalgliesh arreplega ironia per ressaltar el nombre de progenitors que hauran viscut aterrits davant la possibilitat que els seus nins petits els fossin sostrets, quan aquesta possibilitat era i continua essent nímia.

Per no restringir-se al món saxó, Gilles Lipovetsky efectua un estudi semblant a l'anterior a *La era del vació*. El pensador francès conclou que a França els índexs de criminalitat són estables i que, en tot cas, han descendit. Naturalment, el que se n'ha multiplicat és la repercussió. A França, ara mateix, un adolescent de 16 anys anomenat Nicolas s'ha inspirat en els rituals assassins d'*Scream* per donar curs als seus instints. Resident a la ciutat de Nanterre amb el seu pare i la seva segona esposa, es va vestir amb la capa negra i la màscara de mort vivent per apunyalat-los repetidament amb un ganivet.

Afortunadament, ambdós sobrevisqueren, i el jove va fugir per una finestra. Una inspecció del seu dormitori va permetre verificar que tresorjava els dos primers lliuraments de la sèrie que va popularitzar a Neve Campbell. A més a més, en el moment que va precedir l'intent de parricidi, el taciturn

SO

jove tornava a la seva llar després d'assistir a una funció d'*Scream 3*. A Itàlia, un nin de quatre anys es va llençar per la finestra mentre mirava un episodi de Pokemon. Als parlamentaris transalpins els va faltar temps per exigir la supressió d'aquests dibuixos animats.

La infecció del cinema nord-americà s'ha transmès als hàbits aliens. És curiós recordar que dos adolescents francesos assassinaren un ciutadà magribí inspirant-se en el ritual de la pel·lícula d'Oliver Stone *Nascuts per matar*. I potser estam viatjant massa lluny innecessàriament. A Mallorca tenim l'experiència del jove que, després de cometre un assassinat, es va dirigir a una sala on es projectava *El cabo del miedo* per suïcidar-se davant el psicòpata interpretat per Robert de Niro. De fet, és molt fàcil menysprear el terror de les crispes d'*Scream* i demanar la supressió escudant-se en la baixa qualitat de la pel·lícula. Tanmateix, aquesta argumentació s'em-pobreix quan parlam de *Cape Fear* o de l'extraordinàriament violent *Goodfellas*. Una cosa és satanitzar Wes Craven i una altra de molt diferent és satanitzar Scorsese, un dels artistes més reputats del segle. Sortosament, les consideracions constitucionals sobre la llibertat de creació protegeixen els cineastes nord-americans. Contràriament, les seves ales ja haurien estat tallades.

Tot va començar a Columbine. La matança de l'institut de l'estat de Denver, on uns escolars varen acribillar els seus companys, repercutirà sobre les produccions de Hollywood amb tanta intensitat com ho va fer en el seu moment el

codi Hays. Els grans estudis han retallat voluntàriament els presumptes excessos abans de veure's obligats a les amputacions de l'opinió pública. Aquest efecte és perceptible a *Scream 3*. Encara que els deu apunyalaments que es van succeint a la pantalla estan narrats amb tots els detalls, se n'ha escamotejat una porció de la truculència. Aquest fenomen és més perceptible en evocar la plasticitat dels assassinats dels anteriors lliuraments. Segons els psicòlegs, la síndrome d'assassinar en tornar del cinema només afecta aquells adolescents que senten fascinació pels temes tractats. Això és tan il·lustratiu com concloure que el tabac només perjudica la salut de les persones predisposades, però que hom els ho comunica un cop que ja han contret la malaltia corresponent. És innegable que hi ha pel·lícules tan dolentes que poden impulsar els esperits dèbils a apunyalat qualque semblant, i fins i tot a utilitzar aquest fet com a atenuant. La majoria disposam de mecanismes de defensa contra aquestes temptacions. Per no parlar de la peresa, que diria Gila. Per això, els qui no delinquirem per inspiració de la sala obscura reivindicam la contemplació d'escenes d'*Scream* perfectament arrodonides i que romandran sempre. Per exemple, quan mitja dotzena d'incautes fugen de l'assassí, sona un telèfon mòbil. El terror deixa pas a l'ansietat de l'època i tothom desenfunda el seu aparell per saber si són els destinataris de la telefonada. Per no parlar del goril·la que té cura de la vida de l'estrella amenaçada. Un cop apunyalat reglamentàriament continua parlant per l'artefacte, més enllà de la mort.

Encara que el guionista original de la sèrie ha desaparegut, el segell de Kevin Williamson – creador també de *Sé lo que hicisteis el último verano* – és visible en aquest terror paròdic i autoreferencial, en què els personatges es reproduïxen dins de la ficció mateixa. A *Scream 3* assistim a l'assassinat dels protagonistes d'una pel·lícula sobre *Scream*, que s'està rodant a Hollywood. El guió s'inscriu així en una rica tradició narrativa. Es remunta a la segona part del *Qui-xot*, els protagonistes de la qual llegeixen i comenten les seves peripecies de la primera part.

A més a més, l'èmfasi per apaivagar els presumptes desequilibrats s'oblida de comptabilitzar la violència que eviten aquestes pel·lícules. Vaig tenir l'oportunitat de veure *Scream 2* a Nova York en un festival, envoltat d'adolescents de raça negra que varen convertir la projecció en una experiència hilarant i alliberadora. Una via de comunió, si se'm permet la profanació del terme. A més a més, l'obscuritat de la sala de projecció pot conduir a l'esgarrifosa experiència d'esbrinar quants de psicòpates estan asseguts a la nostra fila. Amb la total seguretat que ells pensen exactament el mateix de nosaltres. Quant a Wes Craven, deu somriure en reparar com aplega el seu director de culte i de megaestrella comercial –quasi trenta anys després de la seva primera pel·lícula de terror, *The last house on the left*– amb mitja dotzena de malsons a Elm Street a les seves espatlles, i sota la marca de Walt Disney. A canvi, a les retines dels telespectadors quedarà per sempre l'escena inicial d'*Scream*, amb un assetjament telefònic a Drew Barrymore que s'acosta a la pornografia.

SCREAM 3

Museu d'Art Espanyol Contemporani

L'art en presència permanent

CRISTINA ROS

*Composició,
1964, de Salvador Dalí, forma
part del fons del Museu.*

Podria parèixer una obvietat començar un article amb l'afirmació que Palma, Mallorca en conjunt, Eivissa i Formentera -i no tant Menorca- tenen una infraestructura més que notable, en quantitat però també en qualitat, per a l'exhibició de l'art contemporani. És ben sabut que les programacions d'exposicions en aquest país se succeeixen a una velocitat quasi de vertigen, i que la roda de mostrare mostra gira tan aviat que bona part de les vegades es fa molt difícil seguir-li el ritme. Podria ser re-

iteratiu insistir que tots els centres d'exposició, institucionals o privats, han entrat en aquesta dinàmica quasi frenètica de les programacions. Però el fet és aquest i, pel que sembla, no ens en podem sortir.

Aquest és el fet, com ho és que, en un escenari aparentment tan ben dotat de recursos per a l'art contemporani, es deixi sentir una escassetat tan notable d'exposicions permanents que, amb un criteri ben definit, donin a conèixer, a la gent del país i sobretot a les nombrosíssimes persones que ens visiten, una selecció de les obres produïdes al llarg del segle XX a les Illes Balears. Aquesta és una mancança que ve de lluny i que s'espera subsanar amb la construcció, més o menys imminent, del Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma, al baluard de Sant Pere.

Mentrestant, i des de fa ja anys, el Museu d'Art Espanyol Contemporani s'erigeix en l'únic espai de Palma, i un dels poquíssims a les Illes, que acull una selecció d'obres i autors contemporanis en exposició permanent. Situat al número 11 del carrer de Sant Miquel, un dels eixos per a vianants més tran-

Tendències art

sitats de la ciutat, el museu exhibeix part dels fons de pintura i escultura de la Fundació Joan March. De fet, aquesta casa, històricament coneguda com a Can Gallard del Canyar, es convertí (1916) en la primera residència a Palma del financer Joan March Ordinas i en la primera oficina de la Banca March.

Avui, el Museu March, que és com se'l coneix popularment a Palma, ofereix la possibilitat de fer un recorregut per l'art espanyol del segle XX a través d'una seixanta obres de tants altres artistes. S'hi troben representats els cinc espanyols que, units per la seva presència i protagonisme al París dels anys 20 i 30, han fet més gran la història de l'art d'aquest segle. Ens referim a Picasso, Juan Gris, Juli González, Joan Miró i Salvador Dalí. Cada un d'ells hi és amb una obra prou significativa: un Picasso del 1907, del cicle de *Les senyoretes d'Avignó*, gènesi del cubisme; un Gris del 1916, una natura morta d'un cubisme greu i rigorós; un bronze de Juli González, realitzat el 1934, que sintetitza bona part de les aportacions de l'artista català; un Miró tremendament poètic, una tela del 1937, any de la participació del pintor al Pavelló de la República Espanyola a l'Exposició de París i de *l'Aidez l'Espagne*, i, finalment, un Dalí de 1946, un paisatge amb figures d'un surrealisme fantàstic.

Només aquestes quatre obres mereixerien un petit museu. Així i tot, no és aquesta ni l'època ni la generació que es troba més ben representada al Museu d'Art Espanyol Contemporani. El pes de la selecció que s'exhibeix a Palma recau – al meu entendre – en les obres realitzades en els decennis dels anys 50, 60 i 70, anys que foren definitius per a la sincronització de l'art espanyol amb el que es realitzava als principals centres europeus i nord-americans. La llista de pintors i escultors que hi tenen una obra té la longitud i la qualitat més que suficient com per explicar una època en un estat concret. Són especialment destacables les pin-

tures de Saura, Feito, José Guerrero, Canogar, Palazuelo, Antonio López García, Manuel Rivera, Gerardo Rueda, Equipo Crónica, Mompó o Canogar, que, juntament amb les de Clavé, Millares, Tàpies, Cuixart, Guinovart, Farreras, Lucio Muñoz, Zóbel o Carmen Laffón, entre d'altres, i les escultures d'Oteiza, Chillida, Chirino i Julio López Hernández deixen un catàleg de personalitats artístiques fortes i ben diferenciades.

Pot ser que la representació de la generació posterior a aquesta encara hi tenguí una presència més nombrosa. El pas dels anys també va seguir aquesta evolució. Al Museu March es troben nombroses pintures, moltes més que escultures, realitzades al llarg dels anys vuitanta, un decenni que tal vegada per proximitat encara necessiti una certa perspectiva per destriar-ho i poder explicar-lo com cal. Sergi Aguilar, Susana Solano, Manuel Valdés, Darío Villalba, Gordillo, Hernández Pijuán, Ràfols Casamada, Campano, Grau, Broto, Sicilia, Navarro Baldeweg, Pérez Villalta, García Sevilla o Barceló ofereixen una panoràmica irregular -amb obres d'una gran qualitat i rigorositat i

d'altres de condicions molt més dubtoses-, que tal vegada encara és pendent de revisió.

El Museu d'Art Espanyol Contemporani, Fundació Joan March presenta arquitectònicament una escala molt humana, ideal per gaudir de la contemplació de les obres que s'hi exhibeixen, tant en les sales d'exposició permanent com en la que es dedica a mostres temporals. Però si tornam al principi d'aquest article i s'insisteix en la absència d'una exposició permanent d'art contemporani que doni a conèixer el més representatiu que s'ha produït a les Illes, en la segona meitat del segle XX, el Museu d'Art Espanyol Contemporani no ha omplert mai aquest buit. La col·lecció que s'hi exhibeix està feta a Madrid, a la seu de la Fundació Joan March, i amb els pintors i escultors que han estat sempre més a prop d'aquest centre de promoció i mecenatge artístic. Dos artistes mallorquins, Miquel Barceló i Ferran Garcia Sevilla, cap d'eivissenc i cap de menorquí, és una trista i també desajustada representació de l'art que ha donat i dona el país en el qual es troba el museu i que, al cap i a la fi, va veure néixer i créixer el seu fundador.

El Lloro, 1937, de Joan Miró.

Tendències

Llibres

RIEL MESQUIDA

Tot el teatre de Guillem d'Efak

És quasi un miracle que es pugui trobar a les llibreries un volum titulat *Teatre* (Llibres del món i la bolla, núm. 5, El Gall Editor) de **Guillem d'Efak** per dos motius: a) els textos teatrals que es publiquen d'autors catalans estan sota mínims i b) que un escriptor català pugui tenir part de la seva obra ben publicada als cinc anys de la seva mort és com un prodigi. I aquest prodigi ve de la mà del curador de l'obra Bartomeu Mestre i Sureda, que ha fet la feina dura i bella de rescat d'unes peces que no havien estat publicades i que representen un servei cultural que, encara que hauria de ser ordinari, és extraordinari. De Mestre hi ha una magnífica biografia de Guillem, *Balada de Guillem d'Efak* (Edicions

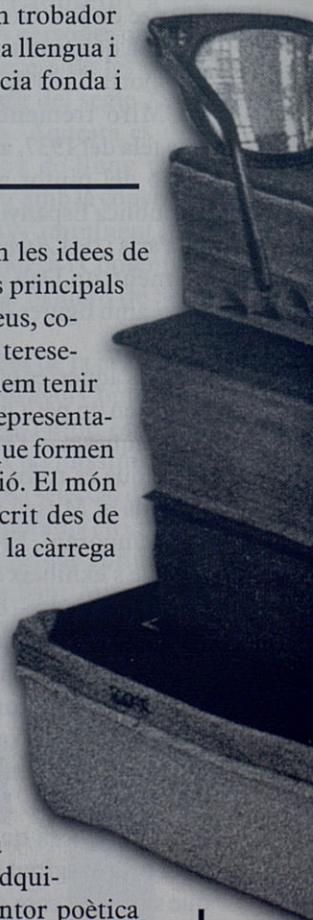
Documenta Balear), que recoman sense reserves. Cal recordar que aquest «negràs de Manacor, barracaner de la Guinea i africà de Catalunya» —com el qualifica Mestre en la detallada i aclaridora introducció— va escriure teatre des de ben jove, als anys 50 va cantar en una sala de festes del Terreno, a Barcelona fou de la Nova Cançó i en els dos locals de cafè teatre —La Cova del Drac i la Cucafera— es feien recitals de cançó i peces teatrals i ell hi actuava com a intèrpret d'una cosa i de l'altra. Les peces recollides són: *La mort de l'àvia* o *Els de fora*, que amb el primer títol quedà finalista del Premi Josep Maria Sagarra de 1967 i amb el segon guanyà el Premi Última Hora; *J. O. M.*, obra que amb el subtítol

de *La pau dels pobres* guanyà el Premi Ciutat de Palma de 1973; *Geografia mallorquina*, *Bubotes*, *El fals cec*, *El vell xaruc* i *La vegetariana*, *Flagel·lació: violació i crucifixió*, són peces curtes com les que es representaven als cafès teatre; *El dimoni cucarell* és un obra de teatre infantil; *Fum, fam i fems* és una peça curta per a titelles; *Rondalles* és un musical fet sobre l'univers de les rondalles i dels personatges contemporanis. Un llibre eina per als lectors de teatre, per als grups que vulguin fer algun muntatge, per als directors que vulguin aixecar en l'escena els mots d'un trobador sense barrots a la llengua i dotat d'una gràcia fonda i memorable.

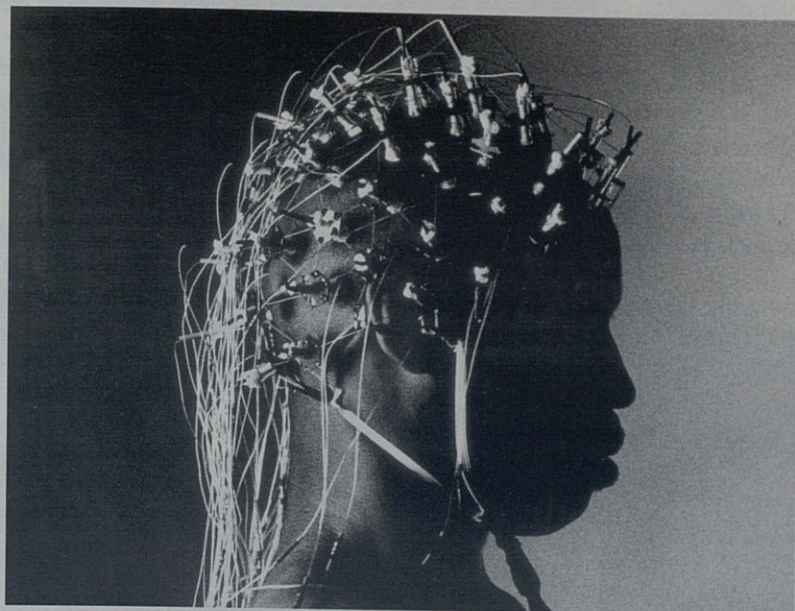
Antoni Puigverd, novel·lista-poeta

La gàbia d'or (Empúries) del poeta gironí **Antoni Puigverd** m'ha fet molta de companyia. De cop et diré, Lector curiós, que té dues coses extraordinàries i rares: des de la primera plana t'agafa, t'arrossega i et duu cap al final amb la passió del bon suspens i, alhora, passes un guster de veure que una trama narrativa està escrita per un individu que té una forta consciència del llenguatge i fa anar llatí l'idioma, amb totes les dificultats d'una narrativitat planera com la de l'enjòlit que forma aquest text. Quina és aquesta trama que mou la curiositat del lector? El retorn de Salvi, un fotògraf-artista d'una regió catalana que podria ser la Girona actual, després d'haver passat més de vint anys a l'estranger. A partir d'aquest protagonista desencantat hi ha tot un fris de la generació del 68 que apareix davant els ulls del lector per omplir-lo de sorpreses, de records, de balanços, de realitats, de somnis i, sobretot, d'intrigues. El periòdic *El Dia*, en què un amic periodista, el Gras, col·loca Salvi, és un dels elements de l'acció. Sabina Saliatti, directora de l'Institut de Cultura; Sanglas, el pintor avantguardista i radical de la joventut, i Àngel, l'ide-

alista que vol continuar creient en les idees de joventut, són tres dels personatges principals que des d'un bell començament veus, coneixes i estimes perquè formen les tereses literàries d'un circ que tots podem tenir molt a prop: esdevenen símbols representatius d'aquests microcosmos locals que formen el trencaclosques de la globalització. El món negre de la província cantat i descrit des de mestre **Flaubert** apareix aquí amb la càrrega novel·lesca i terrible de la seva crua veritat: el desengany, el buit, la falsedat, el dissimul, l'odi i el poder són alguns dels elements que travessen per les pàgines d'un llibre tan entretingut com desentranador. Crec que un lector sensible no quedarà defraudat per la prosa puigverdiana que, a més a més de funcionar narrativament, adquireix en algunes planes una brillantor poètica ben rara entre els prosistes catalans.

DUES REVISTES FORTES: *ELS MARGES* / *REDUCCIONS*

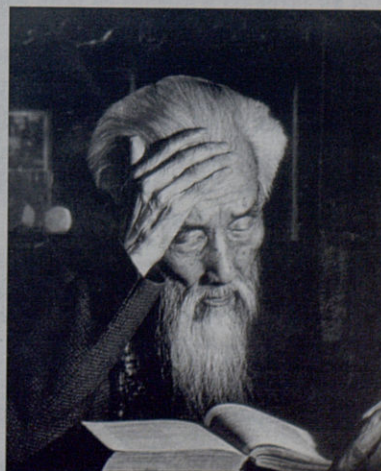

Quina revista literària catalana té uns editorials que treuen fum? Només en conec *Els Marges*, que en aquest número 65 de desembre de 1999 fa una defensa forta i lluitadora del nostre patrimoni his-

tòric, cultural i literari que fa aigües pertot arreu. Ja no són els papers de Salamanca, dels quals no canta ni gall ni gallina, sinó de tota la paperassa cultural i especialment literària que es ven, surt a l'estranger o queda entre mans privades i amagades dels Estats Units o del Japó. O per desgràcia es perd. L'editorial recorda

com a mostra els papers del nostre **Gabriel Alomar** i bona part del fons de la Biblioteca Monés que han anat a parar a Madrid. Els culpables, diu a la clara la revista, són tant les institucions i els polítics com el món de la cultura. I recomana crear interès social com el que s'ha produït a França al voltant dels manuscrits de **Proust**. Acaba recordant

que les «cases d'escriptor» en mantenen el record, en divulguen l'obra i, alhora, promouen el turisme. Aquí ja tenim en marxa les cases de **Blai Bonet** i de **Rafel Ginard**, que haurien d'arribar a port. La revista presenta també dos excel·lents assaigs d'**Enric Cassany** sobre llocs comuns de la crítica antinaturalista al *Diari de Barcelona* i de **Josep Pujol** sobre l'escriptura de *Tirant lo Blanc*. La part de textos està dedicada al poeta **Enric Casasses Figueres**, que ofereix unes fresques i virulentes *Cançons d'amor i revolució* i a la part de documents podem fruit d'unes lletres de **Salvat-Papasseit** a **Cristòfor de Domènech** a cura de **Montserrat Corretger**. Stop! La revista *Reduccions*, número 71 d'octubre de 1999, duu diverses mostres de poemes de **Màrius Sampere**, **Hèctor Moret** i **Júlia Zabala**, emperò el plat fort és una traducció de *Terra erma* de **T. S. Eliot** a càrrec de **Rosa Leveroni** amb correccions de **Carles Riba**. Com explica en una magnífica introducció **Jordi Malé**, ens trobam davant el rescat d'una peça excepcional de la qual en català hi ha dues traduccions més: la d'**Agustí Bartra**, que titula *La Terra eixorca* (recollida en *Una antologia de la lírica nordamericana* publicada per Eumo), i la de **Joan Ferraté**, que titula *La Terra gastada* (Edicions 62). Poder tenir tres músiques d'un poema vast i esdevingut clàssic és tot un luxe.

Bordados Casa Bonet (1860)

Fundada el 1860 pel besavi de l'actual propietari Jaume Bonet, avui Casa Bonet és una de les botigues de brodats més prestigioses de Mallorca. No debades, és la proveïdora oficial de la Casa Reial des de l'època d'Alfons XIII. En el seu currículum figuren premis de l'Exposició Universal de París, el 1900, i de la de Barcelona, el 1930. El llibre *El brodat a Mallorca*, editat pel Govern balear, està dedicat en bona part a aquesta antiga botiga.

A l'interior hi ha un petit museu de peces quasi de col·leccionista. En una sala romanen exposats brodats tan fins que semblen dibuixos fets amb plomí, com és el cas del retrat de l'Arxiduc. Avui dia, és impossible trobar feines fetes a mà amb aquesta precisió d'artista reinaxentista. A Casa Bonet es poden trobar les típiques estovalles fetes de punt mallorquí, de preu prohibitiu per a una butxaca corrent. Un adreç de taula de 12 serveis pot costar al voltant de les 75.000 pessetes. No obstant això, la botiga té una clientela important. Per allà ha passat la reina de Tailàndia («quasi va buidar la tenda», diu Bonet), i l'actriu Catherine Z-Jones. Però d'altres personalitats també tenen brodats de Can Bonet, com ara Clinton, el president dels Estats Units, o la reina d'Anglaterra.

Bordados Casa Bonet

Plaça de Frederic Chopin, 2. Palma Tel. 971 72 21 17

Carrer de Núñez de Balboa, 76. Tel. 91 575 09 12

Web: www.mallorcaservice.com/casabonet

L'autèntic bon gust

375 anys d'experiència avalen el forn del carrer de la Pelleteria. Miquel Pujol Ferragut hi fa feina des de fa 36 anys. Nét de Miquel Ferragut, un forner de Sencelles que regentava la Panaderia Argentina a Rosario i que, en tornar a Mallorca, adquirí el tres voltes centenari forn de la pelleteria. Era l'any 1913 i, en tancar el segle, l'espai sembla intacte: el caràcter obert, autèntic i funcional que acull, en una sola nau, forn, taulell i uns estants que a les set del matí estan estibats i completament buits a les set de l'horabaixa. A can Miquel, la gelera és una desconeguda perquè no hi ha res, absolutament res, que es guardi d'un dia per l'altre. La producció, artesana i a consciència, s'adapta a la demanda com el guant a la mà. El secret: set dies de feina a la setmana i totes les hores que faci falta. L'estrella de la casa: els *cremadillos* de crema, cabell d'àngel o xocolata. Un consell per als clients: encarregar els productes amb antelació.

Can Miquel és un bastió de les virtuts del petit comerç: rigor, feina ben feta i humanitat. «A les grans superfícies no et diuen bon dia, i això que hi dus els doblers, que és allò més trist del cas». I, en un espai que és d'art plàstic—quadres de gran gran-

dària, de Leticia Bermejo i Pep Suari, mosaics, escultures i fotografies—, d'art gastronòmic i de curiositats endreçades en una vitrina, hi ha espai per a la fidelitat a uns orígens que es remunten a l'any 1615 i a una voluntat de renovació que ens empeny a nous horitzons de plaer: cranc amb ou dur i maionesa, fulls de rocafort amb dàtils, salmó amb mel, *cremadillos* de sobrassada fregida amb mel...

Can Miquel. Forn de la Pelleteria. Carrer de la Pelleteria, núm 8 a. Palma. Telèfon 971 715 711

Premi Entorn de Narrativa Curta 2000

La revista **Entorn** de l'Ajuntament de Calvià, conscient de la necessitat de promocionar i estimular la producció i edició d'obres que contribueixin a l'enriquiment de la literatura catalana, convoca la tercera edició del **Premi Entorn de Narrativa Curta**, que es regirà per les següents bases:

- 1 Les obres presentades han d'estar escrites en llengua catalana i han de ser originals i inèdites, amb una extensió de 90 a 130 fulls A4, mecanografiats a doble espai en cos 12 i per una sola cara.
- 2 El tema de l'obra és de lliure elecció.
- 3 Cada autor o autora sols podrà presentar una única obra al premi. En el cas de presentar-ne més d'una, això suposarà la seva immediata desqualificació.
- 4 Es presentaran cinc còpies de l'obra abans del **31 de juliol de 2000**. A més del títol, en portada hi figurarà el nom i llinatges, NIF, adreça i telèfon de l'autor/a. En cas de voler mantenir l'anonimat, les dades personals abans esmentades aniran en plica adjunta a l'obra presentada, amb un lema o pseudònim que també figurarà a la portada.
- 5 Les còpies podran presentar-se personalment o enviar-se per correu a la següent adreça: Revista Entorn, Departament de Comunicació de l'Ajuntament de Calvià. C/Can Vic, 29, 07184 Calvià (Mallorca). S'admetran aquelles obres que, enviades per correu, arribin amb posterioritat a la data indicada, sempre que el matasegells del servei postal porti data del mateix dia o anterior a la data màxima d'admissió.
- 6 El jurat estarà format per persones de reconegut prestigi dins l'àmbit cultural, i es donarà a conèixer oportunament.
- 7 El guanyador del premi de narrativa Entorn serà guardonat amb 1.000.000 PTA i la publicació de la seva obra. El jurat podrà recomanar la publicació de les obres finalistes que consideri oportunes.
- 8 El premi no podrà ser fraccionat i podrà ser declarat desert en el cas que cap de les obres presentades no reuneixi els mèrits literaris suficients.
- 9 La decisió del jurat es donarà a conèixer en el sopar d'entrega dels premis Rei en Jaume 2000 i serà inapel·lable.
- 10 Els originals no premiats podran ser retirats pels seus autors o autores durant els trenta dies posteriors a la proclamació del veredict. Passat aquest termini, els originals no retirats ni reclamats seran destruïts.
- 11 Les incidències no previstes en aquestes bases seran resoltes pel jurat i les seves decisions seran inapel·lables.
- 12 La participació en el Premi Entorn de Narrativa Curta 2000 suposa la total acceptació d'aquestes bases.

**AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA**

Col·labora

di7

EDICIÓ

Calvià, març de 2000.

AIXÒ NO TÉ PREU

Les Illes Balears necessiten un model sostenible que garanteixi la nostra principal font de riquesa: un turisme de qualitat basat en la protecció del nostre patrimoni natural i que millori el benestar de tothom.

Per això, l'ecotaxa ens permetrà invertir en medi ambient i en la millora de zones turístiques. Perquè volem una indústria turística competitiva, la millor d'Europa.

ECOTAXA TURÍSTICA

Objectius:

Remodelació i rehabilitació de zones turístiques, modificació d'accessos a primera línia de mar i centres urbans, equipaments esportius, demolició d'hotels i edificis per millorar els espais visuals, adquisició de sòl urbà ...

Recuperació de recursos i d'espais naturals, abastament i depuració d'aigües, compra de sòl, manteniment de parcs naturals i paisatge agrari, restauració del patrimoni natural, tractament de camins rurals, infraestructures d'educació mediambiental...

Recuperació del patrimoni històric de rellevància turística, rehabilitació de monuments, conservació i senyalització de jaciments arqueològics, creació de centres per a la difusió de valors etnològics autòctons...

Hi guanyam tots

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Quatre illes,
un país
cap frontera